

DELAJSKA ENOTNOST

GLASILO ENOTNIH STROKOVNIH ZVEZ DELAVCEV IN NAMEŠČENCEV SLOVENIJE

Leto II., šte. 27

Ljubljana, 5. julija 1946

Izhaja vsak petek — Cena Din 2.—

Izkušnje iz obiskov pri krajevnih medstrokovnih svetih

V Sloveniji so se krajevni medstrokovni sveti na splošno ustanovili potem, ko je bila ugotovljena krajevena potreba po skupnem matičnem forumu, ki bi vključil podružnice na področju enega kroja, da bi vodil in usmerjal njihovo skupno prizadevanje. Tako smo imeli konec leta 1945. že 36 KMS-ov in to predvsem na važnejših industrijskih sedežih. Njihovo število se je z novim letom vse doslej razmeroma naglo dvigalo in danes imamo v Sloveniji 58 KMS-ov. S tem seveda nikakor še ne moremo trdit, da ti KMS-i odgovarjajo v celoti svojim nalogam. Vzroki za to so različni, vendar pa smemo trditi, da so povsod tam, kjer so postavili in izvršili odbore najboljše sindikaliste, vidni tudi lepi uspehi. Noben KMS še nima za sabo enoletne izkušnje delovanja. Večina jih obstaja šele okoli pol leta, pa je že spričo tega zgoraj navedeno dejstvo razveseljivo in nam bodo mogli ti KMS-i, ki so zastavili vse svoje sile za pravilno delovanje na svojem področju, služiti za primer pravih naporov, iz katerih sledijo tudi vzgledni uspehi za vse ostale KMS-e.

Brez dvoma je bila neposredna povezanost med Glavnim odborom ter KMS-i najuspešnejši način reševanja težav in problemov. Le žal, da takih obiskov ni bilo mogoče vršiti vsak mesec, povemo pa tudi lahko, da se je Glavni odbor vedno prizadeval biti navzoč na plenarnih, odnosno na sejah KMS-ov, kjer je to bilo mogoče. V zadnjem tednu meseca maja pa je Glavni odbor, izvedel po treh skupnih obiskih vseh KMS-ov Slovenije z namenom, da ob navzočnosti predvsem članov izvršnih odborov razpravi za njimi o vseh splošnih delovnih, težavah in problemih KMS-ov na njihovih področjih. Razen tega so bila povsod dana tudi navodila za prevzem posredovanja dela v sindikatih, odn. KMS-ih. Razen v enem primeru so se sestanki vršili povsod in to na splošno — proti pričakovanju — točno in ob lepeh številah navzočih odbornikov KMS-ov. Le redki so primeri, kjer ta trditve ne bi bila točna. To je tem bolj razveseljivo zaradi tega, ker so imeli naši zastopniki tri sestanke na dan in je bila točnost, še prav z ozirom na to, hvale vredna. Imamo več primerov, ko se je jutranja seja začela točno ob 5. uri.

Kakor so bili ti sestanki na eni strani v korist članov izvršnih odborov KMS-ov, tako je od njih mnogo pridobilo tudi sindikalno vodstvo Slovenije. Na skupni seji delegatov Glavnega odbora, ki so izvršili obiske, smo razčlenili vsa važnejša vprašanja o katerih ne bomo do kraja spregovorili le v tem uvodnem članku, temveč se bodo problemi vrstili še v naslednjih številkah Delavske enotnosti.

Katerim nalogam je v bodoče treba posvetiti največ pozornosti

Razen nekaj dobrih primerov krajevnih medstrokovnih svetov še niso dovolj domeli naloge, kako bi morali kot višji organi strokovnih organizacij v posameznem kraju izvrševati in voditi delovanje strokovnih organizacij. Dobili smo vtis, da mnogi KMS-i predvsem niso še dovolj domeli načelne vloge. Prav to, da pri njih ne vlada dovolj velika skrb za vsestranske probleme dotičnega kroja, da funkcionarji premalo resno vzamejo funkcijo, ki jo imajo v krajevnih medstrokovnih svetih, kaže slabost njihovega delovanja. Niso si na jasen o tem, da od njih samih zavisi razvoj, da lahko oni ogromno pripomorejo k razčiščenju posameznih problemov pri perečih vprašanjih v dotičnem kraju, obratu ali delavci in da bi kot takšni morali biti forum, ki bi bil vsestransko sposoben dajati pravilne odgovore na vprašanja in pojave ter na ta način postati dejansko vodilo forum, na katerega bi se obračale podružnice, podružnični funkcionarji po pomoč, kadar hi jim kaj ne bilo jasno.

Socialni sestav krajevnih medstrokovnih svetov

bo treba v bodoče izboljšati s pritegnitvijo novih kadrov, predvsem iz delavskih vrst, ki bi bili novo, zdravo jedro za nadaljni razvoj in sposobnost delovanja krajevnih medstrokovnih svetov. Ena glavnih nalog v bodoče mora biti, da se socialni sestav krajevnih medstrokovnih svetov izboljša s pritegnitvijo delovalnih delavcev in predvsem mladine.

Vodilna vloga KMS-ov

V največ primerih so krajevni, medstrokovni sveti nekako živovarili, niso pa bili vodilni forumi v dotičnem kraju. V bodoče se to ne sme več v tako velikem obsegu ponoviti. Slabost, ki se je pokazala skoraj pri vseh krajevnih medstrokovnih svetih in ki je silno važna je predvsem ta. Nekateri krajevni medstrokovni sveti so imeli določene sektorje dela, s katerimi so bili zadolženi posamezni tovariši in tovarišice, v nekaterih pa niti tega ni bilo. Sektorji dela, ki bi jih morali imeti in biti z njimi zadolženi člani izvršnega odbora KMS-a bi se morali obravnjavati na sejah. Vsak tovariš ali tovarišica, ki bi bil zadolžen z enim od mnogih sektorjev dela, bi moral pritegniti sebi v pomoč še druge člane iz podružnice ali krajevnih odborov zvez, ki bi sestavljali komisijo, katera bi dotični problem študirala, razvijala in na ta način vodila to delo v svojem delokrogu. S tem bi bila dana velika pomoč podružnicam, ki bi se obrnile po nasvete k takšnim komisijam pri krajevnih medstrokovnih svetih. Da si

o tem mnogi niso bili na jasnem, pričajo številni primeri, ki smo jih opazili na konferencah, kjer tovariši-(ce) šele polzkušajo doumeti ta način delovanja in ga v bodoče razviti. V mnogih primerih se je n. pr. ugotovilo, da krajevni medstrokovni sveti niti niso smatrali za važno, da vodijo kulturno-prosvetno delo. Tako so sedaj znani primeri, da je večina to delo vodila samo samo podružnica prosvetnih delavcev v dotičnem kraju, namesto da bi KMS uporabil take podružnice kot pomoč za razvoj kulturno-prosvetnega dela, ki naj ga vodi krajevni medstrokovni svet v svojem delokrogu. Torej ni se smatralo za važno, da je treba voditi računa o tem pri krajevnem medstrokovnem svetu. Na splošno krajevni medstrokovni sveti še niso spoznali članstva podružnic, niti podružnic ne poznajo funkcionarjev, ki predstavljajo krajevni medstrokovni svet. Torej vloga krajevnih medstrokovnih svetov mora biti ta, da ugled in sposobnost pred članstvom dvigne na takšno stopnjo, da bo v ljudih živele prepričanje in spoštovanje do krajevnega medstrokovnega sveta, ki naj potrdi upravičeno pričakovanje, da je KMS tisti forum v dotičnem kraju, od katerega bo članstvo imelo korist.

Tekmovalne komisije — pogoj za uspeh tekmovanja

Slično kakor z ostalimi sektorji se nam je proti pričakovanju odkrilo dejstvo, da večina krajevnih medstrokovnih svetov nima tekmovalnih komisij. Kako naj se tekmovanje razvija, če tekmovalna komisija pri krajevnem medstrokovnem svetu ne obstoja in ne vodi računa o tem, če sploh obstojajo tekmovalne komisije v podružnicah? Nie ni čudnega, če nekatere podružnice nimajo tekmovalnih komisij, ko pa pri KMS-u ne obstoja ta komisija, katera bi morala skrbeti, da se tekmovanje v dotičnem kraju razvija. Naloga tekmovalne komisije pri KMS-u pa je predvsem ta, da se briga, kako se tekmuje in če se sploh tekmuje, ne da bi se vtikala v podrobnosti doseženih rezultatov, ki jih obravnava podružnične tekmovalne komisije in pošiljajo tajništvo svoje zveze. Veliko število KMS-ov se je zanašalo na krajne tekmovalne komisije, ki imajo nalog skrbeti za tekmovanje v krajnem merilu, ker je v okraju več krajevnih medstrokovnih svetov. Okrajne tekmovalne komisije vodijo celotno tekmovanje svojega okraja, zato ne morejo prevzemati tudi fističnih obveznosti, katere so dolžni izpolniti sindikati.

Delovni odnos

Podobno kakor z ostalimi, je tudi s sektorjem za delovne odnose. V ta sektor spada: tarifna politika, zaupniški zbori in posredovanje dela.

Nestoje je bilo primerov, kjer bi morali krajevni medstrokovni sveti in še kako temeljito spoznati to delo, pa vendar na to niso polagali dovolj važnosti. Ne mislim kogar koli karati ali analizirati, hočemo dejansko stanje, lepo odkrito z nasvetom povedati, kje bi se dalo marsikaj izboljšati, kam morajo krajevni medstrokovni sveti predvsem vložiti svoje napore za dejansko izpolnitev svoje vloge. S tem bi pripomogli k razčiščenju mnogih pojavov, ki se vsak dan sproti pojavljajo v razvoju našega gospodarstva. S tem bi marsikaj odpadlo naprečno gledanje na državo in na državni sektor. Opazili smo, da krajevni medstrokovni sveti ne obrazložijo dovolj jasno pomena državnega sektorja s stališča delavcev in nameščencev, kajti prav državni sektor omogoča napredek v našem gospodarstvu in hi danes prinaša ogromne koristi delovnega ljudstva.

Skrb KMS-ov za ekonomsko izboljšanje

Imamo tudi primere, kjer bi krajevni medstrokovni sveti morali mnogo bolj energično intervenirati, raziskavati in razkrinkavati primere, kjer se godi krivica delovnim množicam. Strokovne organizacije v ljudski državi niso izgubile svoje borbene vloge. Delovno ljudstvo se danes poslužuje svojih strokovnih organizacij, da z njihovo pomočjo vodi borbo proti vsem izkoriščevalcem, spekulativstvu, zavestnemu nergaštvu in zavestni sabotazi in s tem dejansko uničuje sovražnike ljudske države. Krajevni medstrokovni sveti morajo pomagati ljudskim oblastem pri njihovih naporih za pospešen tempo razvoja in obnove v interesu lepše bodočnosti delovnega ljudstva.

Zgrešeno je bilo, da so se KMS-i preveč pečali z vodenjem raznih gostinskih obratov, ki nimajo nič skupnega z današnjimi nalogami strokovnih organizacij.

Material iz teh konferenc, ki ga bomo v naslednjih številkah Delavske enotnosti obravnavali, je bil tudi za Glavni odbor zelo poučen. Želimo, da konference, in analiza delovanja krajevnih medstrokovnih svetov, izkušnje in sklepi, ki naj pripomorejo k izboljšanju in pravilnejšemu delovanju v bodoče resnično poživijo njihovo delovanje, ki nam bodo vsem skupaj mnogo koristile. Pozivamo tovariše in tovarišice, funkcionarje, da budno sledijo in v bodoče predelajo članke, ki jih bomo v zvezi s tem in za bodoče delo objavljali, z željo, da se napake čim hitreje odstranijo.

VSEBINA DANAŠNJE STEVILKE:

1. stran: IZKUŠNJE IZ OBISKOV PRI KMS-ih — BORBA DELAVSKEGA RAZREDA V TRSTU
2. stran: ALBANSKO LJUDSTVO IN NJEGOVA VLADA — SKLEPI SVETOVNE SINDIKALNE ZVEZE — KONFEDERACIJA DELA LATINSKE AMERIKE
3. stran: OB PREHODU POSREDOVANJA DELA V ENOTNE SINDIKATE — ZADRUGNA STANOVANJSKA AKCIJA — V KATERE POKLICE NAJ GRE NEZAPOSLENA MLADINA
4. stran: POZDRAVLJENI UDARNIKI — JUNAKI DELA!
5. stran: DANAŠNJE LITERARNO USTVARJANJE

Borba delavskega razreda v Trstu

Izvršnemu odboru Enotnih sindikatov za Trst in Julijsko krajino

Tekstilno in oblačilno delavstvo Slovenije, zbrano na svoji I. plenarni seji dne 29. in 30. junija 1946 v Mariboru, se vas spominja ter preko vas pošilja iskrene in borbene pozdrave vsem tekstilnim in oblačilnim delavcem in nameščencem Trsta in Julijske krajine.

Tovariši! Z vami smo v teh odločilnih dneh, v vaših borbah za dosego najosnovnejših demokratičnih pravic, za zlom reakcionarnih stremiljenj, za dosego resničnega in pravičnega miru in reda v Evropi.

Kakor vi, tudi me ne bomo odstopili od teh pravičnih zahtev, borili se bomo z vami povezano, kot v štiriletni krvavi borbi, do končne ureditve našega skupnega vprašanja.

Bratstvo in edinstvo Slovencev in Italijanov v Trstu in Julijski krajini, skovano v težki štiriletni krvavi borbi, se mora še stopjevati ter nam končno prinesiti zmago demokratičnih pravic.

Naj živi borbena tržaško delovno ljudstvo!

Naj živi povezava slovenskega in italijanskega delovnega ljudstva!

Skupščina tekstilnega in oblačilnega delavstva Slovenije

to je prišlo še bolj do izraza v letih okupacije. Fašisti vseh barv pri nas doma, četniki, domobranci, ustaši, nedicevci, ljotičevci itd. so se udinjali fašističnim gospodarjem, da jim pomagajo z vsemi silami uničiti še poslednje upanje delovnega ljudstva Jugoslavije. V tej veliki težki borbi je ljudstvo z vsemi temi izrodki obračunalo. Obenem ko smo se borili za svojo svobodo, smo se spomnili tudi trpečega delovnega ljudstva preko naših starih mej v Trstu in Julijski krajini. Uspeh te borbe nam je vsem znan; kot mi so se tudi tržaški delavci borili za svobodno demokratično ljudsko Jugoslavijo in doprinesli prav toliko žrtev v borbi proti fašizmu kot vsi ostali narodi Jugoslavije in sploh svobodoljubni narodi sveta.

V teku borbe so voditelji velikih demokratičnih držav obljubljali in celo slovesno sprejemali sklepe o samoodlobi narodov. Toda danes pa vidimo, da se te obljube ne izpolnjujejo, da je edina država, ki je tem obljubam ostala zvesta, naša bratska Sovjetska zveza. Spet se poskušajo preriniti na površje razne temne reakcionarne sile, ki ne priznavajo tržaškemu ljudstvu pravic do samoodločbe, ki ne priznavajo njegovih krvavih žrti in tako spet trpi delovno ljudstvo Trsta pod knuto večerajšnjih Mussolinijevih fašistov, ki imajo željo, da iz Trsta spet napravijo oporišče za ponovne napade na miroljubne narode Jugoslavije in Balkana.

Tako stanje vlada že nad eno leto v coni A. Med tem časom so prihajale tja razne komisije in deputacije, vršile so se konference zunanjih ministrov velikih sil po vprašanju Julijske krajine. Sestavljali in delali so se razni predlogi in načrti za razmejitev med Jugoslavijo in Italijo. Ko pogledamo dobro vse te predloge in načrte, vidimo, da so bili krivično postavljeni, vidimo, da je bila samo Sovjetska zveza tista, ki je dosledno branila in še brani pravične zahteve Jugoslavije in delovnega ljudstva Trsta in Julijske krajine. Med tem, ko se vršijo te konference in delajo načrti, pa tržaško ljudstvo strada in trpi. Tovarne ne delajo, ker nimajo za koga, ker nimajo zaledja, ker so odrezane od življenja in dela. Tržaški delavci bi pa radi delali, radi bi čim prej sodelovali pri obnovi naših porušenih mest in tovarn. V sled tega so bili že v prvih začetkih prisiljeni, da prično voditi borbo, da se vprašanje Trsta reši čim prej, da bo priključen k Jugoslaviji ter na ta način delovnemu ljudstvu Trsta zasigurana svoboda, ki jo danes delovno ljudstvo Jugoslavije že uživa.

Poglejmo malo, kakšne so naloge naših Enotnih sindikatov in delavskega razreda sploh v tej borbi, ki jo vodi delavski razred Trsta in cone A. Da se delavski razred Trsta tako junaško in požrtvovalno bori za svoje pravice, je vzrok v tem, ker se je skozi vsa štiri leta oborožene borbe boril z nami rano ob rami za svojo osvoboditev, za priključitev k FLRJ, in ker vid, dobro,

mu je krojila fašistična Italija. Vse

da je delavski razred Jugoslavije v tej borbi dosegel vse tisto, za kar se je boril. Tudi sedaj vidijo tržaški delavci v nas veliko oporo v svoji borbi, vidijo, da smo z njimi eno in da smo jim pripravljeno vedno dati vso pomoč za dosego ciljev, za katere smo se skupno borili. Ta zavest, da niso sami, jih vzpodbuja k še večji borbivosti. 95 % delavcev v Trstu se je trdno oklenilo svojih Enotnih sindikatov, ki uspešno vodijo vse delovne množice Trsta, kljub vsem nakanam raznih CLN-ov in tako zvanih Julijskih sindikatov, ki hočejo z raznimi podlimi manevri ter enotnost razbiti. Kljub aretacijam, streljanju in šikaniranju stojijo Enotni sindikati v Trstu trdno in borba se nadaljuje.

Sedaj se pa vprašajmo mi, da-li v resnici zaslužio to polno zaupanje, ki ga ima v nas tržaški delavec, ali smo tudi mi tako enotni in trdni. Vsi vemo to, da ni nikogar med nami ki teh težkih delovnega ljudstva v Trstu ne bi odobral. Toda to še ni dovolj, tudi naši Enotni sindikati morajo doprinesiti v tej borbi svoj delež. Naša dolžnost je, da naše vrste še bolj utrdimo, da gremo s podvojeno silo in voljo na delo pri izgračnji naše države in tako dokažemo, da smo vredni zaupanja tržaških delavcev. Med nami, ne sme biti več nergačev in nezadovoljnejšev; vsako naše omahovanje, vsako nergaštvo služi reakciji vsega sveta, da to izkorističa v svoje namene, ki grejo za tem, da oslabijo našo ljudsko oblast, da oslabijo enotnost delovnega ljudstva. Tudi če se v naši državi danes ni vsega dovolj, vendar vidimo, da je vsak dan boljše, da vodi oblast delavca in kineta pravilno politiko, ki nas peje k blagostanju. Vedimo še to, da je danes milijone in milijone delavcev po svetu, ki bi bili srečni, da živijo v naši državi, in ki se šele bojijo za to, kar smo mi že dosegli.

S tem, da smo vztrajni in trdni, nudimo največjo podporo predstavnikom naše države s tovarišem maršalom Titom in tovarišem Kardeljem na čelu, ki danes tako odločno zahtevajo pravično rešitev tržaškega vprašanja in ki ravno zaradi tega, ker vedo, da stojijo za njimi trdno in odločno vsi narodi Jugoslavije z delavskim razredom na čelu, ne bodo pristali na nikako drugo rešitev razen na to, da Trst in Julijska krajina pripadeta Jugoslaviji, da bo delovno ljudstvo Trsta doseglo svojo dolgo zaželjeno svobodo. Pri vsem tem naj nas vodi misel, da nismo sami, da nas odločno podpira zaščitnica malih narodov Sovjetska zveza z velikim Stalinom na čelu, v tem nas podpira delovno ljudstvo vsega sveta.

S to zavestjo in požrtvovalnim delom smo lahko prepričani, da naj bodo sklepi konference ali načrti in predlogi komisij kakršni koli, da bomo mi in delovno ljudstvo Trsta in Julijske krajine dosegli to, za kar smo se leta in leta borili: dokončno priključitev Trsta in Julijske krajine k FLRJ.

Greif Martin

Naj živi delavski razred Trsta!

BRATSTVO BALKANSKIH NARODOV

se je ponovno manifestiralo ob obisku generalnega polkovnika Enver Hodže v Jugoslaviji

Enver Hodža in tov. Miha Marinko

Koncem preteklega meseca je obiskal Jugoslavijo predsednik albanske vlade generalni polkovnik Enver Hodža, ki je s svojim obiskom počastil tudi našo mlado ljudsko republiko. Kako se naš narod zaveda globokega pomena tega obiska, je pokazal sprejem. Na postaji ga je počakala tisočgledna množica, katera je z navdušenimi vzkliki izrazila svoje globoko spoštovanje in ljubezen do predstavnika albanskega naroda, ki si je, prav tako kakor mi, z odločnostjo svojega poguma priboril svobodo. Pot Enverja Hodže po Ljubljani je bila ena sama manifestacija za bratski albanski narod, ki je povezan z nami z isto usodo in z istimi cilji, s hotenjem po ustvaritvi prave demokracije, ki je jamstvo za mir in širok razvoj naših narodov v svobodi in pravičnosti.

Enver Hodža je pri sprejemu poudaril to dejstvo, ko je dejal: »Naša dva naroda sta povezana z globokim medsebojnim prijateljstvom, po medsebojni skupni zgodovinski usodi, po geopolitičnem položaju in predvsem po skupni osvobodilni borbi. V tej strahni vojni proti skupnemu sovražniku, ki so bili v vsej naši zgodovini vselej isti,

sta si naši ljudstvi povezali svoji usodi. Sovražniki naših ljudstev so napeli vse sile, da bi nas razdelili, da bi nas podjarmili, toda med nami ni bilo in ne bo nesporazumov.«

Kako so te tehtne besede naše odmeva pri našem ljudstvu, predvsem pa v srcih naše mladine, se je pokazalo pred vladno palačo, kjer so množice vzklikale in vzklíkale in klicale Enverja Hodže, dokler se ni pojavil na balkonu.

Enver Hodža je še prav posebej poudaril svoje zadovoljstvo na konferenci s predstavnikoma inozemskega in našega tiska, kjer je dejal:

»Zelo sem se veselil tega svojega potovanja v sosedno in prijateljsko Jugoslavijo, od koder bom odnesel nepozabne vtise. Narodi Jugoslavije in narod Albanije so se hrabro borili proti istemu sovražniku — nemškemu in italijanskemu fašizmu ter so dali za to ogromne žrtve.«

Ta visoki obisk je za nas Slovence silno pomemben, saj ni le golo naključje, temveč globok zgodovinski dogodek, ki je enkrat za vselej povezal albanski narod z našimi narodi in s tem usvaril nov korak za povezavo vseh balkanskih narodov.

Albansko ljudstvo in njegova vlada

visoko cenita odkrito prijateljstvo Jugoslavije, saj nas veže skupna borba za osvoboditev in današnji skupni napori za zgraditev lepšega življenja

23. junija je prispel v Jugoslavijo na prijateljski obisk predsednik vlade ljudske republike Albanije generalni polkovnik Enver Hodža. Po obisku v Beogradu se je voditelj albanskega naroda mudil tudi v Zagrebu in Ljubljani in bil povsod od našega ljudstva pozdravljen z velikim navdušenjem. Jugoslovansko ljudstvo je pri sprejemanju narodnega heroja Enver Hodže dajalo duška tudi svojim bratskim čustvom do albanskega naroda — sobojelnika v času narodno osvobodilne vojne, s katerim ga veže tudi v preteklosti mnogo enakih v usodi in v gibanju za osvoboditev.

Majhna, gorata Albanija, ki meri 28 tisoč kvadratnih kilometrov s približno enim milijonom prebivalstva in ki zavzema na Balkanu ugoden strateški položaj, je bila že od nekdanjega predmeta imperialističnega pohlepa cele vrste držav. V starem veku je njeno ozemlje pripadalo rimski provinci Iliriji, pozneje je prišlo pod Bizant. Na kraju 14. stoletja so začeli v Albanijo vdirati Turki, katerim je bilo to ozemlje potrebno kot pozicija za njihovo gospodstvo na Balkanu. Ti so si Albanijo polagala popolnoma podjarmili in jo nasilno pomušlimali. Borbo Albancev proti turškemu gospodstvu je vodil takrat narodni junak Skenderbeg, toda Turki so bili v premoči in so Albance premagali.

Albanija se je otrsela turškega gospodstva in postala neodvisna šele proti koncu leta 1912, čeprav se je gibanje za osvoboditev izpod turške tiranije širilo vedno bolj že od konca 19. stoletja dalje.

Za Albanijo sta bili v neprestanem tekmovanju tudi Avstro-Ogrska in Italija, ker predstavljala njena obala eno stran Otrantskih vrat — a ta vrata so ključ Jadranskega morja in važen položaj na Sredozemskem morju in Balkanu sploh. Za Avstro-Ogrsko in Italijo je bilo Jadransko morje od nekdanjega osnova njune pomorske sile. Pri tekmovanju za osvojevanje Balkana so se križali njuni interesi tudi v Albaniji. Neposredno pred prvo svetovno vojno sta si razdelili interese sferi v Albaniji tako, da je Avstro-Ogrska dobila njen severni, Italija pa njen južni del. Po zlomu Avstro-Ogrske je Italija okupirala Valono, leta 1920 pa je dobila mandat Društva narodov za upravo nad Albanijo.

Albansko ljudstvo se seveda ni pomirilo s takim stanjem in se je neprestano borilo za svojo osvoboditev. V neenakem boju, na eni strani proti imperialističnim silam tujih držav, na drugi pa proti domačemu plemstvu, begom in pašam, ki so z njim trgovali, je albansko ljudstvo doprinašalo neizmerno žrtve za svobodo. Proti kraju 19. stoletja se je, kot rečeno, razširilo gibanje za osvoboditev izpod otomanske tiranije pod imenom »Prizrenska liga«, ki ga je vodilo domače plemstvo, ki pa je zaradi razrednih protislovij, katere je vsebovalo, kmalu razpadlo. Ozivel je zopet pod vodstvom Ismail Kemal beja Vlore pod geslom: »Albanija Albanec«. Še krepkejšje je to gibanje postalo, ko mu je bil na čelu škof Fannoli, ki je nastopil proti kralju Ahmetu Zogu-ju. Fannolijeva vlada je trajala samo 6 mesecev. Fannolija je pregnal Ahmet Zogu, ki sta ga podpirala tako reakcionarna Jugoslavija kakor Mussolini, in kateri je dal Italiji v Albaniji ogromne koncesije. Tako se je Italija polagala po-

lastila dežele in jo leta 1939 povsem okupirala.

Toda osvobodilno gibanje albanskega naroda se je razvijalo. Rodoljubi, ki so bili pod kirovom Zogu-jevo diktaturo zbežali iz dežele, so se zopet vrnil in delali za osvoboditev Albanije tudi v najtežjih razmerah italijanske okupacije. Boj je začel že leta 1939, ter se je 1942. razširil v splošno ljudski upor. Na kongresu septembra 1942. so albanski antifašisti ustanovili Antifašistično narodno-osvobodilni svet Albanije kakor tudi izvršni organ Odbor narodne osvoboditve Albanije, za čigar predsednika je bil izbran vrhovni poveljnik narodno osvobodilne vojske Enver Hodža. Narodno osvobodilno gibanje niso mogli zlomiti niti Nemci, ko so po zlomu Italije okupirali deželo. Na koncu leta 1944 je osvobodila narodno - osvobodilna vojska Albanije z lastnimi silami vso Albanijo.

Albanska ljudska vlada. Se oprira na demokratsko fronto, kateri pripadajo Komunistična partija, strokovne organizacije, antifašistična organizacija mladine, ženski in učiteljski.

Albanske strokovne organizacije so mlada organizacija albanskih delavcev, ki je nastala v času narodno-osvobodilnega boja in se organizacijsko izoblikovala na kongresu strokovnih organizacij Albanije. Na čelu strokovnega gibanja je delavec Tuk Jakoba, ki se je odlikoval z velikim junštvom v boju proti okupatorjem.

Albansko ljudstvo je vključilo v svoj osvobodilni boj kot sestavni del tudi boj proti domači reakciji in izvršilo s tem, da je povežalo boj proti tujim imperialistom z bojem proti domačim izkoriščevalcem svoje nacionalne revolucije. Tako si je ustvarilo pogoje za zgraditev svoje demokratske države, kajti z neodvisnostjo je doseglo demokratske pravice, ki so močnejše in v ljudski državi. Tudi pri obnovi je albansko ljudstvo doseglo od osvoboditve do danes takšne uspehe, kakršnih ni nikdar prej poznalo. Že na III. kongresu Antifašističnega sveta, koncem septembra 1945 je mogel ministrski predsednik Enver Hodža podati poročilo, ki je jasno pokazalo, kaj zmore doseči prej zaostalo ljudstvo v svobodi. Proizvodnja petrolejskih vrelcev, bakrenih in kromovih rudnikov je presegla, po tem poročilu, že tedaj proizvodnjo leta 1943, ko so ta podjetja izkoriščali Nemci v svoje vojaške namene.

Velike uspehe je pokazala mlada albanska država tudi na prosvetnem polju. Samo v letu 1944-45 je nova vlada napravila za ljudsko prosveto več kot je Zogu-jeva prej v desetih letih. Odprla je 928 ljudskih šol, 258 šol več, kot jih je bilo pred vojno v Albaniji. Izvedla je tudi agrarno reformo in s tem preskrbela kmetu zemljo. Zlasti mnogo je dosegla nova vlada za ureditev mednarodnega položaja dežele, kajti do novembra 1945 je že bila priznana od strani vseh glavnih demokratskih dežel.

Kljub legendarni borbi albanskega naroda proti italijanskim in nemškim okupatorjem, se mednarodna reakcija ne more pomiriti z njegovo samostojnostjo ter jo neodvisnost Albanije, po besedah gospoda de Gasperi je »skrbje. Albanija, ki je za stvar zavzetkov doprinesla toliko žrtve, ni n. pr. še priznana kot članica Združenih narodov. Inozemski reakcionarni krogi tudi podčikajo na vse načine aspiracije grških impe-

Sklepi Svetovne sindikalne zveze

sprejeti na seji Izvršnega odbora v Moskvi

Na seji Izvršnega komiteja Svetovne sindikalne federacije 24. junija so razpravljali o sledečih vprašanjih: uspeh potovanja komisije Svetovne sindikalne federacije v Nemčijo, odnos med Svetovno sindikalno federacijo in organizacijo Združenih narodov ter ustanovitev Konfederacije dela v Grčiji.

V zvezi s potovanjem komisije Svetovne sindikalne federacije v Nemčijo je Izvršni komitej odobrilo priporočila Izvršnega biroja Zavezniškemu kontrolnemu svetu v Berlinu.

1. V vseh okupacijskih conah Nemčije je treba omogočiti svobodno razvoj demokratskega sindikalnega gibanja. Organizacija sindikatov se mora izvesti po načelu: Eno podjetje — en sindikat.

2. Nemški sindikati morajo sistematično vzgajati nemško mladino in vse sloje delavskega razreda, ki so prišli pod vpliv fašistične ideologije, v demokratskem duhu.

3. Nemški svobodni sindikati se morajo udeležiti dela vseh komisij za denacificacijo.

4. Opozoriti je treba na dejstvo, da zavzemajo nacisti vodilne položaje v trutstih in podjetjih ter na nove poizkuse nemškega imperializma.

5. Opozoriti je treba na nevarnost sprejemanja nacistov v državno službo in po-

lici, od koder je treba odpustiti vse nacistične.

Glede odnosov med Svetovno sindikalno federacijo in organizacijo Združenih narodov je sprejel Izvršni komitej sklep, da se pošlje delavskim množicam vsega sveta razglas, v katerem bo obrazloženo potek pogajanj med Svetovno sindikalno federacijo in organizacijo Združenih narodov ter zahteve Federacije, ki se nanašajo na njene predstavnike v organizaciji Združenih narodov, zlasti v Ekonomsko-socialnem svetu.

V zvezi z ustanovitvijo Konfederacije dela v Grčiji je Izvršni komitej odobrilo sklep, ki ga je predložil Izvršni biro in v katerem je rečeno:

V primeru, da se ugotovijo dejstva, za katera je izvedla Svetovna sindikalna federacija, bo ista ostro protestirala proti napadom na življenje grških delavcev in sindikalnih svobod.

Zaradi proučitve položaja v Grčiji zahteva Federacija, da imenuje štiri vladne komisije, v kateri bo sodeloval predstavnik Svetovne sindikalne federacije z namenom, da se zajamčijo sindikalne svobodine, ki morajo biti v skladu s splošnimi demokratičnimi svobodinami in ki morajo uživati v Grčiji spoštovanje.

Izvršni komitej je razpravljal še o vprašanju stalšča, ki naj ga zavzame Svetovna sindikalna federacija proti Francovski režimu.

Generalni sekretar Svetovne sindikalne zveze o uspehih zasedanja

Generalni sekretar Svetovne sindikalne zveze Luis Saillant je izjavil, da je popolnoma zadovoljen z doseženimi rezultati dela Izvršnega odbora Svetovne sindikalne zveze.

»Smatramo, da je uspeh popoln. Vsi sklepi so sprejeti soglasno. Med njimi je tudi sklep o povečani kampanji sindikatov proti Francovski režimu. V zvezi s tem so odpustili spomenik Varpostnemu svetu z zahtevo, naj se postavi Francov režim izven zakona. Od 18. julija — obletnice Francovega napada na republikanski režim — pa vse do 15. avgusta bodo pripadniki Svetovne sindikalne zveze iz vseh držav zahtevali od svojih demokratičnih organizacij, da sodelujejo v ljudskih demonstracijah proti Francu.«

Dalje je Saillant izjavil, da bo Svetovna sindikalna zveza v teh dneh izdala deklaracijo, ki jo bodo nacionalne sindikalne federacije izročile delegacijam tistih vlad, katere zasedajo v ekonomsko-socialnem svetu organizacije Združenih narodov in zvezi z vprašanjem pristopa Svetovne sindikalne zveze v ta svet.

V zvezi z vprašanjem meži je dejal Saillant, da ima francoska Generalna federacija dela razlog, da ostane pri svojem načelnem stališču, čeprav noče zavržati koristnih pogajanj z vlado.

Potrebno je tudi izvršiti priprave za naslednji sestanek Izvršnega odbora Svetovne sindikalne zveze, ki se bo vršil v Združenih državah Amerike, kakor tudi za konferenco, ki bo v Južni Ameriki.

Konfederacija dela Latinske Amerike

stoji v prvih vrstah narodov, ki se borijo za svojo popolno neodvisnost

Konfederacija delavstva Latinske Amerike je bila ustanovljena na kongresu v Mehiki, ki se je vršil novembra 1. 1938. Kongres so sklicali na pobudo mehiških sindikatov. Tega kongresa so se udeležili delegati skoraj vseh delavskih organizacij držav Latinske Amerike. Konfederacijo so organizirali z ozirom na posebnosti držav Latinske Amerike, za katere je značilen velik odstotek ostankov feudalnega sistema in ostankov izza časa, ko so uporabljali še sužnje. Države Latinske Amerike se nahajajo v polkolonialnem razmerju in to v glavnem pod vplivom Severne Amerike in Velike Britanije. Ko je konfederacija združila delavstvo držav Latinske Amerike, je takoj potrdila, da se bo borila za združenje delavstva vsega sveta.

V času ustanovitve konfederacije so nacionalni sindikalni centri obstojali samo v nekaterih državah, v številnih republikah pa so obstajale različne in medsebojno neodvisne sindikalne skupine, ki so si ponekod bile celo sovražne. V nekaterih državah Latinske Amerike so bile sindikalne organizacije zelo slabotne.

Prva naloga te Konfederacije delavcev Latinske Amerike je bila ustvariti v vsaki državi enotni sindikalni center, ki naj bi združil vse sindikalne skupine, ki so z medsebojnim trenjem ovirale razvoj delavskega gibanja. Danes se v konfederaciji nahaja 18 centralnih sindikalnih organizacij iz 17 držav Latinske Amerike in Portorica. Konfederacija šteje skoro 5 milijonov članov. V konfederaciji pa niso vključene Honduras, San Salvador in Haiti, ki nimajo svojih sindikatov. To je predvsem zaradi reakcionarne politike lokalnih diktatorjev, pa tudi zaradi vpliva inozemskih imperialistov, ki gospodujejo v teh državah.

Dejavnost konfederacije se ne omejuje samo na sindikalno delo. V kolonialnih in polkolonialnih deželah igra narodno osvobodilna borba odločilno vlogo v borbi ljudstva. Konfederacija je takoj stopila na čelo množičnega gibanja proti ostankom feudalizma in proti vmešavanju inozemskih imperialističnih sil, ki delajo na škodo nacionalne neodvisnosti. V tem je tudi zgodovinski pomen Konfederacije, ki je povežala narode držav Latinske Amerike potem, ko je bila izvojevana njihova politična svoboda. Konfederacija je pomagala narodom Latinske Amerike, da razumejo pomen vojne in rezultat tega je bil, da so se vključili v skupno borbo svobodoljubnih držav proti silam osi. Po končani vojni si Konfederacija še nadalje z vsemi silami prizadeva, da bi pomagala narodom Latinske Amerike doseči njihove zgodovinske cilje. Program Konfederacije se v glavnem nanaša na naslednje:

rialstov po južnem delu Albanije, — severna Epiru.

Prav zato albansko ljudstvo in njegova demokratska vlada tako odkrito cenita prijateljstvo naše demokratske Jugoslavije, s katero ju veže skupaj prelita kri med narodno-osvobodilno vojno in velikimi naporimi obeh dežel za čim prejšnjo obnovno. Trdno prijateljstvo teh dveh dežel je obenem najboljša jamstvo za ureditev miru in demokracije na vsem Balkanskem polotoku,

Ljudstvo Pariza zahteva, da se Trst priključi Jugoslaviji. 29. junija so sindikati na pariškem področju organizirali velik miting, katerega se je udeležila ogromna množica prebivalstva, ki je jasno izrazilo, da bo podpirala pravične zahteve ljudstva Julijske krajine, Trsta in vse Jugoslavije.

Albanski teroristi so bili v zvezi tudi z Mihajlovičev. V Trstu se razprava proti 37 sabotežem in narodnim izdajalcem, ki so bili ustanovitelji in glavni voditelji teroristične organizacije, ki je imela namen, da odstrani ljudsko oblast s pomočjo pobeglih vojnih zločincev in mednarodne reakcije. Imeli so tajne sestanke z oficirji britanske vojske misije, kateri so v svojih spomenih prikazovali položaj v Albaniji kot kaotičen in zahtevali tujo intervencijo. Ta skupina je tudi izdelala program, ki je bil izročen zavezniškim predstavnikom. — Poleg zvez s pobeglimi vojnimi zločinci so tesno sodelovali tudi s četniki Draže Mihajloviča.

Draža Mihajlovič je zahteval vojni material tudi od madžarske vlade. Bivši vojni minister je podal v madžarskem tisku izjavo, v kateri trdi, da je leta 1944 dobil Mihajlovičev pismo, v katerem je »gorski car« zahteval od madžarske vlade vojni material.

Zaupanje češkoslovaškega ljudstva v svojo Komunistično partijo. Volitve na Češkoslovaškem so pokazale, kako velikansko zaupanje goji češkoslovaško ljudstvo do komunistov, ki so bili v času okupacije najdoslednejši in najbolj požrtvovalni borci za svobodo. Komunistična partija, ki je najmočnejša politična stranka Češkoslovaške, bo kot vodilni faktor vlade Ljudske fronte še dalje vodila dosežanje znanja in notranjo politiko, to se pravi politiko tesnega sodelovanja s Sovjetsko zvezo in gradila državo na principih ljudske demokracije. To se izraža tudi v dveletnem načrtu, ki je podlaga za delo nove vlade.

Belgijska vlada proti, da bo nasilno mobilizirala delavce in nameščenca. V zadnjem času je v Belgiji izbruhnulo mnogo stavk. Predsednik vlade je izjavil, da bo vlada pristopila k prisilni mobilizaciji osebja električnih central, tovarn koksa in cestnih železnic, če se bodo v teh podjetjih stavke nadaljevale.

Na rednem sestanku Zavezniškega kontrolnega sveta za Nemčijo so sprejeli in podpisali navodilo o dječuplinskih kaznih za vodilno administrativno osebje vzgojnih ustanov in vseučilšč, kakor tudi za študente, ki so širili militaristično, nacistično in antidemokratsko propagando.

Francoski sindikalni voditelji kot vojni upornike. V Španiji je proces proti 18 špancem, ki so obtoženi, da so reorganizirali Generalno konfederacijo dela. Vse obtožbenice dolžijo vojaškega upora in jih bo sodilo vojaško sodišče.

Bolgarska vojska se čisti sovražnikov ljudstva. Bolgarsko ljudstvo pomaga oblastem pri odpravljanju rabljev in zločincev, ki niso samo ušli pravični kazni, ampak celo zavzemajo odgovorna mesta v vojski.

Zakon o ožječenju državnega aparata v Grčiji. Načrt tega zakona je pripravila grška vlada. Nanaša se na uslužbenca vseh državnih ustanov, visokih šol kakor tudi na nameščenca vseh organov mestnih samouprav, ne tiste se pa tisti oseb, ki so bile sprejete v službo po prihodu monarhistov na oblast. Kot odpuštni razlog se med drugim navaja tudi »karkršno kol« sodelovanje pri uporu decembra 1944. Republikanski tisk poudarja, da je namen novega zakona pretvoriti državni aparat v poslušno orodje za povratek monarhije.

Kaj je glavni pogoj za demokracijo na Madžarskem. Na velikem zborovanju socialdemokratske stranke je generalni sekretar stranke naglasil, da je glavna osnova demokracije na Madžarskem tesno sodelovanje socialdemokratske stranke in Komunistične partije.

Kako hočejo fašisti rešiti Andersovo tolpe. Pisali smo že o enotah generala Andersa, za katere je bila postavljena zahteva, da se razpustijo, vendar je general Anders nalezel na oporo pri vsej svetovni reakciji. Zdaj je prišel na dan z novim predlogom za rešitev teh razbojniških band poljski izdajalec Bor-Komanowski, ki živi v Ameriki. — Bor-Komanowski predlaga, naj bi se v Ameriki ustanovila tujska legija, v katero bi vstopili pripadniki Andersove armade. V tem primeru bi novembra meseca prešle v Ameriko vse skupine z izdajalcem Andersom na čelu.

Šanghajski delavci apelirajo na ameriške delavce, da se ameriške čete takoj umaknejo iz Kitajske. Zveza šanghajskih industrijskih delavcev je poslala delavcem Združenih držav Amerike proglas, v katerem je rečeno: »Mi delavci Kitajske sodelujemo s odlično voljo v borbi nečastne države. ljske vojne, katero vodita vlada Kuomintanga in reakcionarna skupina v naši deželi. Zahtevamo, da se takoj prekine uvoz orožja iz Amerike na Kitajsko, in da se ameriške čete, ki se nahajajo na kitajskem ozemlju, takoj umaknejo, in končno, da se takoj preneha kakršno koli vmešavanje vlade Združenih držav Amerike v kitajske notranje zadeve.

Izšla je prva sindikalna knjižica! Vsebuje referate s konference Glavnega odbora Slovenije, ki so je vršila dne 19. in 20. aprila t. l. Prav tako je objavljen važnejši del diskusije k referatom. Nujno potrebno je, da se z vsebino seznanijo predvsem funkcionarji ter ostalo članstvo.

Knjižico smo razpošlali KMSom, in sicer procentualno po številu članstva. Poizkušnje iz krajev, kjer KMS-1 ne obstajajo, naj jo takoj naročijo pri Glavnem odboru ESZ-DNS v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22.

Naročilna za Delavsko enotnost znaša:

četrletno Din 26.—

polletno Din 52.—

oletno Din 104.—

Ob prehodu posredovanja dela v Enotne sindikate

I.

Z odpravo borz dela v FLRJ je služba posredovanja dela s 1. julijem prešla v pristojnost sindikalnega pokreta. To novo delavnost naših sindikalnih organizacij je sprejel delavski razred z velikim zaščenojem, ker je delovanje borz dela v preteklosti težko občutil na lastni koži. Ako pregledamo danes delovanje borz dela v bivši Jugoslaviji, ne moremo prezreti vseh krivic in poniževanj, ki jih je naš delovni človek moral pretrpeti za časa delovanja teh ustanov v preteklosti, ker so borze dela bile prav tako protiljudske, kot je bila protiljudska in izkoriščevalska vsa prejšnja oblast.

Kapitalistični družabni red predaprilske Jugoslavije, zgrajen na osnovah izkoriščevalskega gospodarskega sistema, je prepuščal delovno ljudstvo samovoljni peščice izkoriščevalcev, ki so s pomočjo oblastev brezvestno izrabljali težak položaj nezaščitenih delavskih množic. Protiljudski režimi bivše Jugoslavije so se v borbi proti delavskemu razredu posluževali najbrutalnejših sredstev od nasilja do zločina. Z razpihovanjem verske mrznje in s sejanjem razdora med narodi Jugoslavije so skušali razbiti enotno fronto narodnih borcev, ki so se borili za združitev vsega delovnega ljudstva v borbi proti tedanjemu izkoriščevalskemu sistemu.

Splošno gospodarsko propadanje dežele, ki je spremljalo staro Jugoslavijo ves čas njenega obstoja, je povzročalo stalen porast nezaposlenih delavskih množic v mestih, ki jih je povečeval stalen pritok delovnega ljudstva s podeželja. Te delavske množice niso mogle dobiti zaposlitve zaradi zastoj v industriji ter pomanjkanja javnih in drugih del obče koristnega značaja, ki jih jugoslovanski protiljudski režimi niso izvajali.

Vsled številne brezposelnosti in velikega povpraševanja po delu je postajalo delavstvo plen domačih izkoriščevalcev in tujine. Naše delavstvo je tgnilo v tujem svetu v Nemčiji, Holandiji, Belgiji in Franciji, kjer jim je tujina izpla kri.

Nezaposlena in neizkoriščana delovna sila za bivše oblastnike ni pomenila nobene izgube v gospodarskem življenju države. Z delavstvom kot najpomembnejšim činiteljem pri gospodarski izgradnji sliherne države se pri nas sploh ni računalo, marveč so brezposelnega delavca smatrali za nekaj odvšnega in nadležnega, smatrali so ga za predmet socialnega skrbitstva, ki se ga da odpraviti z miloščino.

Skrb za zaposlitev nezaposlenega delavstva je bila poverjena borzam dela, ki so se vsled gornjih razmer spreminile v agente za posredovanje delovne sile raznim kompromitiranim delodajalcem, ki na drug način niso mogli dobiti delavstva. Druga naloga borz dela je bila podeljevanje podpor nezaposlenim delavcem, ki pa so bile tako neznatne, da niso mogle olajšati težkega položaja prizadetega delavstva.

Tretja naloga borz dela naj bi bila gradnja delavskih domov, delavskih stanovanjskih hiš in delavskih azilov. Toda denarna sredstva, s katerimi so razpolagale borze dela, se niso uporabljala za potrebe in namene delavstva, marveč so borze dela denar posojale bivšim občanom, ki so z delavskim denarjem gradile tako zvane delavske domove, v katerih pa so stanovali vsi razen delavstva. Lastniki teh domov so postale občine in delavstvo pri upravljanju »svojih« domov ni imelo nobenega vpliva. Namen teh posojil je bil, da se iztrošijo denarna sredstva delavskega razreda na tak način, da delavstvo ne bi postalo nikjer lastnik svojih domov.

II.

Z osvoboditvijo so za naše delovno ljudstvo nastali novi časi. Za izvršitev nalog, ki si jih je zastavila naša ljudska oblast v zvezi z obnovo dežele se spreminja v temelju odnos delodajalca do delojemalca in odnos delovnega človeka do dela. Naša ljudska oblast je našla po osvoboditvi državo v izčrpanem stanju. Težak gospodarski položaj, izropana skladišča, poškodovana industrija, pomanjkanje surovin in uničene prometne zveze so predstavljali poglavito skrb naše ljudske oblasti. Za uspešno obnovo prometa in zagon industrije je bilo nujno potrebno pritegniti k tem delom čim večje število delavstva, ki nam ga je v samem začetku primanjkovalo zaradi izgub v vojni in okupatorjevega divjanja, ki je naše delovno ljudstvo odgnal na prisilno delo in izselil v druge kraje. Potrebno je bilo dobiti čim boljši pregled nad potrebami po delovni sili v posrednih gospodarskih panogah, kakor tudi pregled nad delovno silo, ki je na razpolago, ter tem potrebam zadostiti.

Sindikalnim organizacijam, ki so se zabele svobodno razvijati v teku narodno-osvobodilne borbe, ter so šele sedaj dosegle potrebno organizacijsko

stopnjo, ni bilo mogoče prej predati službe posredovanja dela, ki spada v delavnost sindikalnega pokreta. Potrebno je bilo počakati, da se sindikalne organizacije razvijejo in za to nalogo usposobijo.

Zategadelj je bila ta naloga poverjena reorganiziranim borzam dela, ki so to nalogo opravljale z večjim in manjšim uspehom do njihove ukinitve. Glavne težave objektivne narave, ki so preprečevale borzam dela uspešen poseg v te probleme, so bile naslednje:

1. Premajhna povezanost borz dela s širokimi delovnimi množicami ter neprijateljnost te ustanove pri delavskem razredu. Čeprav so borze dela po osvoboditvi vršile svoje delo v novem duhu, se naše delovno ljudstvo ni moglo znebiti nezaupanja do borz dela, ki je izviral iz časa bivše Jugoslavije, in delovanja bivših nemških delovnih uradov v dobi okupacije. V borzah dela je delno ostal okosteneli uradniški aparat iz predvojnne Jugoslavije in iz dobe okupacije, ki se je v teku časa izkazal premalo življenjski, brez samopobude in avtokritike pri presojanju ljudi in njihove najkoristnejše uporabljivosti.

2. Uradi borz dela so bili osnovani v največjih industrijskih krajih v večjih mestih, kar je povzročalo delavstvo, ki je iskalo zaposlitve, nepotrebne stroške in izgubo časa, čestokrat pa tudi razočaranja, ker ni dobilo zaposlitve.

3. Nezadostno poznavanje terena, krajevnih razmer in s tem v zvezi pomanjkanje podrobnega poznavanja ustroja in dejanskih potreb posrednih podjetij in ustanov, katerim so borze dela delovno silo posredovale, so v mnogih primerih vzrok nestrokovnim zaposlitvam, ki so povzročale nerazpoloženje pri delavstvu in podjetjih.

Zadružna stanovanjska akcija

Te dni se končujejo priprave za ustanovitev stanovanjskih združ, ki bodo imele nalogo organizirati zidavo zdravih in kolikor le mogoče cenjenih delavsko-nameneških stanovanj. Mnogi so čakali na to akcijo že z veliko nestrpnostjo, ker je pomanjkanje stanovanj tako zelo občutno, da duši v mnogih krajih sam razvoj obrtno industrijske delavnosti.

Z gradnjo stanovanjskih hiš je pa zvezano tudi vprašanje pozitivne in čim večje vzpona gospodarske delavnosti in zaposlitve nezaposlenih. V poštev ne prihajajo samo stavbinski delavci, temveč domača vse profesije, saj je za notranjo opremo hiš potrebno še delo mizarjev, ključavničarjev, kleparjev, vodovodnih inštalaterjev itd. Koristi, ki jih bomo dobili od take stanovanjske akcije, so v eminentnem interesu naših sindikalnih organizacij, zato je jasno, da moramo s svoje strani akcijo podpreti z vsemi našimi silami.

Tisti, ki so postajali že nestrpni, bi morali upoštevati, da so za tako stanovanjsko akcijo, ki naj ima večji obseg, potrebne temeljite predpriprave. Improvizacija za take akcije ni priporočljiva. Če naj bodo stanovanja v hišah, ki jih bomo gradili, ne samo zdrava in kolikor mogoče moderno opremljena, temveč mora biti tudi njih cena v sorazmerju do plač in mezd, ki jih delavci in nameščenci prejema. Čisto jasno je, da sme stanovanjska najemina, ki se bo v našem primeru plačevala v obliki mesečnih odplačil, znašati povprečno kakih 15% od prejemkov stanovalcev, v nobenem primeru pa ne sme presegati 20% od plače ali mezde, ki jo sprejema zadružnik, ki se bo v novo stanovanje vselil.

V doseg te pogojev je seveda potrebno predvsem preštudirati vprašanje obrabne mere posojil, ki jih bodo dobili zadružniki od kreditnih ustanov. Drugo vprašanje, ki lahko zelo ugodno vpliva na čeno bodočih stanovanj, je pa tehnična priprava, ki ima poskrbeti praktične stanovanjske načrte in kolikor le mogoče serijsko pripraviti gradbenega materiala in opreme.

Vse dosedanje priprave za stanovanjsko akcijo so posvetile temu vprašanju temeljit študij. O stvari ki bilo problemom tudi nekaj člankov, iz katerih je razvidno, da se tovariši, ki pripravljajo to akcijo, zavedajo celotne problematike tega vprašanja.

V končni fazi teh priprav gre sedaj za to, da dobe stanovanjske združice, ki se bodo pričele ustanovljati, vsem opisanim problemom odgovarjajoča pravila. Predvsem gre za vprašanje, kakšen naj bo lastniški odnos stanovalcev v hišah, ki se bodo gradile po zadružnih kolektivih. V načrtu pravil so predvidene 3 variante:

a) Zadružna lastnina. To bi bil zadružni stanovanjski dom, ki naj bi bil upravljan po zadružnem kolektivu in bi imeli v njem pravico do stanovanj člani, ki so vplačali zadružne dele.

b) Lastnina na posameznem stanovanju. To bi bile skupne zgradbe, kjer bi imeli člani posamezna stanovanja v svoji lastnini, če so vplačali poslovni in gradbeni delež.

c) Lastnina na posamezni enostanovanjski zgradbi, ki bi bile zidane po zadružnem kolektivu, bi pa prišle v lastnino zadružnikov, ko bi jih potem anuitet odplačali.

Pri nabavi reditov bi imeli veliko vlogo ljudski odbori v posameznih krajih, kjer bi se take stanovanjske združice formirale. Oni bi jamčili kreditnim ustanovam, ki bi krešile podeljevalce, obenem bi pa seveda imeli nadzor nad uporabo teh kreditov. Tak ljudski odbor bi postal član stanovanjske združice z isto pravico in dolžnostjo, kakor drugi člani. Medsebojni odnos med združno in ljudskim odborom bi določili s posebnim dogovorom.

4. Pomanjkljiva statistična služba zaradi oddaljenosti naših uradov in slabe povezave z organi naše ljudske oblasti in sindikalnimi organizacijami, ki bi to službo lahko podprli in jo dopolnili na terenu z dajanjem podrobnejših podatkov, ki mogle zadostiti potrebam rastočega gospodarskega življenja. Statistiki so primanjkovali podatki o kraju zaposlitve, starosti dobi zaposlenih, pravi strokovni usposobljenosti delavstva in o stanju vajeniškega kadra.

5. Za vršenje te službe so bila trošna precejšnja denarna sredstva. Ker pa je bila služba posredovanja dela: potem borz dela premalo razpredena po terenu, bi povečevanje teh uradov pomenilo nove izdatke na račun delavskega razreda.

6. Borze dela niso zasledovale gospodarskega načrta in razvoja produkcije in tudi vsled tega niso mogle zadovoljevati potreb onih gospodarskih panog, ki so za obnovo najvažnejše.

Naš gospodarski načrt postavlja danes pred delavski razred velike naloge, ki jih bo z uspehom lahko reševalo edino delavstvo samo v okviru sindikalnih organizacij in s pomočjo širokih delovnih množic. Za izvajanje tega načrta to v najbližji bodočnosti potrebno pritegniti vso ono delovno silo, ki je danes nepravilno in nezadostno zaposlena.

Iz gornjih razlogov je Glavni odbor ESZDNJ predlagal Zveznemu ministru za delo, da se javne borze dela kot javnopravne ustanove ukinejo ter služba posredovanja dela preda v roke sindikalnega pokreta, ki bo to službo reorganiziralo ter jo postavilo na široke sindikalne temelje.

(Nadaljevanje sledi.)

V katere poklice naj gre nezaposlena mladina

Poziv mladini!

Z vprašanjem nezaposlene mladine se danes ukvarjajo mnogi, predvsem mladina sama, ki ima živo željo, da se čim prej vključi v gospodarstvo in da soustvarja pri izgradnji njegovih novih temeljev. Pri tem iskanju poti za vključitev je le preveč enosmerna, bega jo samo ena stvar, ki ji dostikrat zamegljuje pogled, da ne vidi celote. Živi namreč v začaranem krogu »avtomehanike«, okoli katere je nanižala svoje želje za delom. Ako vprašamo sto mladincev, pa naj bodo iz mesta ali iz najoddaljenejše vasi, katere stroke bi se radi učili, jih devetdeset odgovori: avtomehanike. Če računamo, da imamo v Sloveniji okoli 1500 mladincev nezaposlenih, bi potem kakšen morale sprejeti naše avtomehanične delavnice 1350 vajencev. Kje vzeti tako ogromno število delavnic, da bi zaposlili to število mladincev? Torej nimamo niti toliko delavnic, niti ne obstoji pereča potreba, da bi se število avtomehaničnih kvalificiranih delavcev in vajencev povečalo. Treba bo čakati precej časa, da bo mogoče sprejemati v to stroko novih moči. Seveda bi bilo napačno, če bi vsa ta množica mladincev, ki ima željo izučiti se avtomehanike, čakala na ta trenutek; napačno za njih same, ker bi jim potekala leta brez koristi in napačno v pogledu skupnosti, ki se mora v vsem svojem nehanju in dejanju podrediti stvarnim potrebam časa.

Naš stvarni položaj, naše stvarne potrebe so izražene v pojmu obnove, ki ga moramo razumeti tako, da ne mislimo pri tem le na obnovo vsled vojne porušene, ker obnoviti pomeni tudi nekaj novega začeti, nekaj starega, trhlega, preživelega izpremeniti iz temelja. Mi hočemo in moramo izpremeniti vse, prav vse: hočemo drugačno stvarnost, kakor je bila do leta 1941, drugačno gospodarstvo, ker od tega zavisi tudi drugačen političen in socialni ustroj družbe, drugačen način dela, drugačen odnos do dela in zlasti drugačen vrednotenje dela. Vrednotenje dela in tistega, ki ga opravlja, ne zavisi od dela samega na sebi, temveč od ocenitve, kako in v kakšne svrhe ga opravljamo in s kakšno mero odgovornosti. Mi živimo na prehodu iz starega v nov gospodarski in družbeni sistem in kot posledica tega tudi na prehodu iz stare miselnosti v novo. Dejstvo je, da se v takih dobah ne more staro zatreti čez noč, temveč se ono še dolgo plazi okoli nove stvarnosti in miselnosti. Iz te stare miselnosti vlečemo s seboj vrednotenje dela, delitev poklicev na neke »nižje« in »višje« in v tej zarjaveli miselnosti zavzema avtomehanika neko višje mesto. Ta stara miselnost ovira toliko mladincev, da ne vidijo jasno stvarnih potreb časa in da podzavestno beže od poklicev, ki dajejo videz težjega in bolj umazanega dela.

Kdor pazljivo zasleduje, kar strokovnjaki razlagajo v časopisju o našem gospodarstvu, vidi kako velike načrte imamo in jih moramo imeti, ako hočemo pravo, temeljito, široko in globoko obnovo, ki bo čvrsto zasedana v gospodarstvu in bo imela željene posledice v političnem, socialnem in kulturnem življenju. V gospodarstvu bo potrebno uvesti nove industrije, opremiti že obstoječe z modernimi stroji in napravami, dosedanje obrti prevesti na

industrijski sistem, razširiti mnoge industrijske stavbe, zgraditi nove tovarne; stanovanjska stiska zahteva gradnjo tisoč in tisoč hiš, mesta bodo dobivala novo lice, cestno omrežje bo treba izpopolniti, modernizirati ves promet z obnavljanjem cest, graditvijo železnic, kanalov, ki bodo vezali reke z morjem, mostov — vse samo gradnja, gradnja in zopet gradnja, a rok ni dovolj, da bi jih izvršili. »Kongres ugotavlja, da je do danes prišlo v gradbene stroke prav malo vajencev« — tako beremo v resolucijah prvega kongresa Zveze stavbnih delavcev in nameščencev Jugoslavije.

Mladinci, zamislite se nekoliko! Vi želite, da boste živeli v urejenih socialnih razmerah, želite, da vas ne bo neprestano zasledovalo strašilo brezposelnosti, ki je davilo vaše očete, želite si dela, razvedrila, izletov. Vse samo upravičene želje, ali brez dela, brez dela vseh in na vseh področjih, se ne bodo uresničile. Tu zagrabite za delo, to se posvetite poklicu, ki vam odpira najširše možnosti udejstvovanja.

Ako se odločite za stavbno stroko, nikar ne mislite, da ste se odločili za stroko starodobnega zidarja, ki je skladal opeko na opeko in mešal malto. Novodobni zidar bo moral seveda znati vse prijeme dela prejšnjega zidarja, toda on bo vedel in znal mnogo, mnogo več: upoznal bo vse značilnosti celokupne stavbe, a vsaka stavba se gradi drugače, po svojem namenu, drugače stanovanjska hiša, drugače tovarna, drugače velik kolodvor; vedel bo kje, kdaj in kako naj uporablja samo ta material, a ne drugega. Vsega tega se ne bo naučil kar tako, mimogrede, temveč z učenjem v industrijski šoli, kjer bo prebil toliko časa, da si pridobi vse to znanje, ki odkljuje novodobnega zidarja, spoznaval bo čuda moderne gradbene tehnike in prodiral bo v svet iznajdljivosti in iniciativ velikih ljudi, novodobnih graditeljev.

In še to: mi smo navajeni, da postavljamo vse vrste gradenj samo v spomladanski in poletni čas. To naziranje spada tudi med staro šaro. Ali nismo tekem letošnje zime že zgradili lep most pri Medvodah? Kaj beremo v resolucijah preje omenjenega kongresa v tem pogledu? V II. delu resolucije je tale ugotovitev: »Kongres ugotavlja, da se bo naša gradbena industrija dvignila na višjo tehnično raven in ono tehnično višino, da bo njena delavnost prav malo odvisna od vremenskih prilik in podnebja.« To se pravi, da stavbinska stroka ni več razpito sezonsko delo, temveč zanesljiva celoletna zaposlitev.

Ministrstvo za gradnje je že izdelalo načrte za stavbinske industrijske šole, ki bodo polagoma otvarjane v raznih delih Slovenije. Sola bo trajala tri leta in bo njeno delo urejeno tako, da bo v zimskih mesecih teoretičen, a v poletnih praktičen pouk. Preje bo pa predložilo ministrstvo za gradnje tritedenske tečaje, na katerih bo seznanilo mladino z vso obsežnostjo gradbene stroke. Kadar bo objavljen poziv za tečaje, naj ne bo mladina, ki je res željan dela, da se ne bi odval. Mladina naj ne pozabi tudi obljub, ki jih je svečano dala našem velikemu učitelju in vodniku marsalu Titu, da bo dala vse svoje moči za obnovo domovine. S Titom za obnovol Lojzka Štebi.

Zveza grafične industrije Slovenije

je imela konferenco, na kateri so se obravnavali vsi važni in pereči problemi

Dne 30. junija 1946 se je vršila v Ljubljani v palači Grafike konferenca tajništva Zveze delavcev in nameščencev grafične industrije Slovenije. Pred začetkom konference je Krajevni odbor v Ljubljani z delegati in člani svečano počastil spomin padlih grafičnih delavcev in delavk z odkritjem spominske plošče. Svečanosti so se udeležili tudi ministar za trgovino in prekrbo tov. Tone Fajfar, predsednik in tajnik Zveze grafičarjev ter tajnik Glavnega odbora ESZDNJ tov. Jurač. Govorniki so ob spominskih besedah poudarili globok pomen padlih žrtve za osvoboditev domovine. Minister Fajfar pa je še posebej naglasil, da so te žrtve v poseben ponos grafičnega delavstva, saj so nekateri med njimi bili že prej pravi in zavedni borci za pravice delovnega ljudstva. Navzoči so polagali k plošči padlih borcev vence, moški zbor Grafike pod vodstvom pros. Gröbninca pa je zapel dve žalostinki.

Potem se je pričela konferenca ob navzočnosti delegatov iz Slovenije in zgoraj omenjenih tovarštev ter zastopnika ministrstva za delo. V pozdravnih nagovorih so navzoči predstavili podčrtili razliko današnjega sindikalnega delovanja od predvojnega, podali so smernice, po katerih naj stopa celokupno delavstvo k dokončni in čim ponosnejši izgraditvi svoje ljudske države. Zato bo treba skrbeti še naprej za čim boljše notranjo izgradnjo funkcionalne in vsega članstva. V tem oziru je bilo že mnogokaj storjenega. Grafičarji imajo danes tudi svoje udarnike, grafičarji so kmalu po osvoboditvi pohiteli v Makedonijo, kjer niso pokazali samo svojega strokovnega znanja, ampak so mnogo prispevali tudi k čim večjemu zbliznanju in utrjevanju enotnosti med našimi narodi. To je potrdil tudi navzoči tovarš iz Makedonije, ki je konferenco pozdravil v makedonskimi. Poudaril je veselo svojega naroda, ki je sedaj v Titovi Jugoslaviji samostojen in ki enodušno z nami zahteva priključitev Trsta k Jugoslaviji.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Pozdravljeni udarniki - junaki dela!

Vrhovnik Ladislav

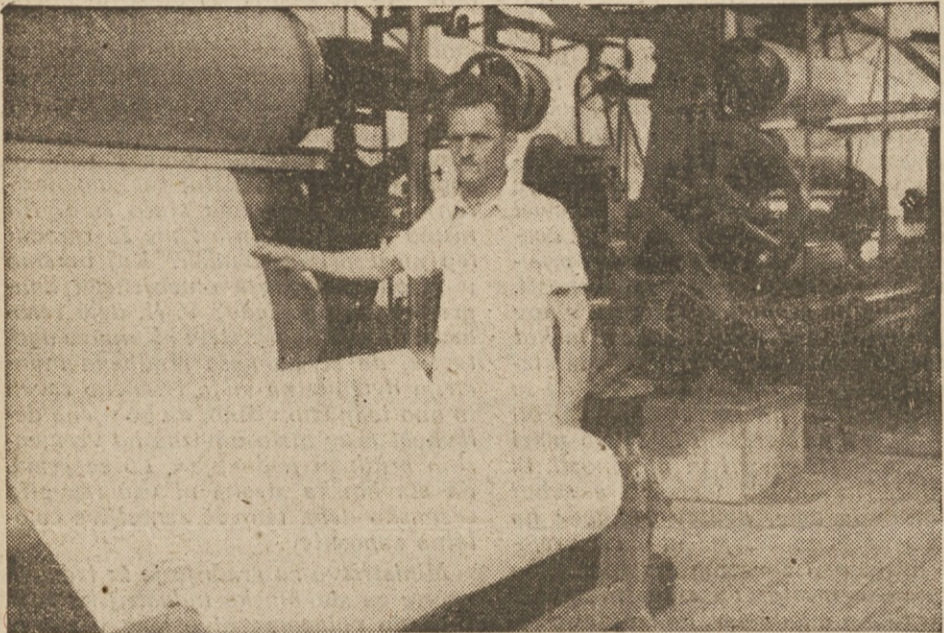

je po vrnitvi iz Dachaua kljub izčrpanosti takoj pristopil k delu. Kot vodja oddelka se je predvsem posvetil zvišanju produkcije in to v rednem delovnem času. Stalno je premišljal, kako bi se dalo izvesti izboljšanje načina dela. Misli ni zaman. Zelo lep uspeh je dosegel v sestavljalnici knjig. Sestava knjig se je vršila na dolgih ravnih mizah in tovarišice, ki so zaposlene pri tem delu so morale hoditi od mize do mize. Tako je izračunal, da so prehodile pri sestavi Kolarja OF, ki je bil tiskan v 50.000 izvodih, razdaljo Ljubljana—Beograd to je 450 km. Poleg počasnega dela pa je

videl tudi napor. Zagrizel se je v nalogo, da izpremeni ta način sestavljanja. Popolnoma iniciativno je dolge ravne mize nadomestil z okroglo vrtečo mizo, kjer lahko dela 5 delavk, dočim so prej delale največ tri. Miza se vrti na električni pogon in tovarišice samo sedijo in listi jim pridejo sami pod roke. Izdelana je miza doma in z lastnim materialom.

S pomočjo te nove naprave se je produkcija v sestavljalnici zvišala za 100%. Odvisno je tudi od formata papirja. Poleg velikega procenta zvišane produkcije je ta naprava odpravila vsako napornost pri delu.

Benčina Anton

dela že 17 let v tekstilni tovarni v Trzinu. Vsi ga poznajo kot pridnega, vestnega in iniciativnega delavca, ki je aktivno sodeloval v borbi za pravice delavskega razreda že v stari Jugoslaviji. S svojim vzgledom v delu, disciplini in požrtvovalnosti gre vedno naprej. Kadar premišlja in tuhta, kako bi izboljšal to ali ono stvar, ni ura njegov gospodar. Je dosleden in ne odneha prej, da mu uspe. Stroji so mu dragocenost, vsak košček

materiala — last skupnosti. S svojimi nasveti rad pomaga tovarišem in je med njimi zelo priljubljen.

Tovariš Benčina — udarnik iz Trzina ne dela samo pri enem stroju. Njegovi so vsi stroji. Zdaj ga vidiš, kako hitijo njegove roke streči temu, zdaj zopet drugemu. Vsak njegov gib je spoštovanje in ljubezen do stroja, ki je last delovnega človeka.

Nahtigal Stefka

je se mlado deklet, pa zelo, pridno in spretno pri tkalskem stroju v tovarni Hribernik v Št. Vidu.

»Me tkalke lahko dvignemo proizvodnjo samo z vestnim in spretnim delom. Nič misliti na druge stvari, samo naše roke morajo skrbno streči vsakemu gibu mogočnih železnih rok strojev, tako da stroj ne dela po nepotrebnem, pa bo vsaka izmed nas beležila pri delu uspeh, tako mislim jaz. Pa še tole povem: udarniško zastavico bom tudi v bodoče obdržala na svojem stroju, čeprav bodo še tako velike težave.«

Diagramska lestvica Nahtigalove Stefke nam kaže, kako je mlada delavka postopoma dvigala proizvodnjo; v januarju je že zabeležena proizvodnja s 16,6% nad normo; v februarju je kazalec poskočil na 21,4%, v marcu je imela zelo slab material, zato je presegla normo samo za 19,8% — v aprilu pa je proizvodnja spet zabeležena 23% in v maju za 23,3% nad normo. Uspeh dela, ki nam ga izkazuje diagramska lestvica nam potrjuje, da so besede Nahtigalove Stefke resnične

Naj žive udarniki — prednja straža mnogomilijonske armade resničnih junakov dela!

M. Gorki

Špenko Polonca

je tudi tkalka v Hribernikovi tovarni. Dvignila je proizvodnjo takole: v januarju je presegla normo za 19,6%, v februarju za 22,5%, v marcu za 24%, v aprilu za 23,6% in v maju za 23,9%. Pravi, da ne bo pustila vse dotle, dokler ne bo Jugoslavija zadihala v gospodarskem blagostanju, dokler ne bo na trgu dovolj materiala za vse potrošnike. To-liko časa, dokler bo domovina pozivala k obnovi in graditvi. In to bo trajalo, dokler bomo živeli, zato bom vse svoje življenje pridno ustvarjala, da bo našim bodočim pokolenjem življenje lahko in lepo.

Kadivec Marija

je tudi iz Hribernikove tovarne. Ko jo vprašaj, naj pojasni, kako je za toliko odstotkov presegla normo, pravi, da dela kot po navadi. Sedaj, ko je svoboda in se ustvarja na ruševinah stare Jugoslavije nova svobodna domovina, se pridno udeležuje vseh sestankov sindikalne podružnice, kjer se pomenijo o izboljševanju delovnih obvez, o vestnem opravljanju dela, o delu udarnikov, o kulturno-prosvetnem in umetniškem delu, skupnih izletih in tako dalje, saj se na vsakem sestanku sliši toliko novih in koristnih stvari, da se ji zdi skoraj greh, da bi se za novo znanje prikrajšala in sestanek opustila.

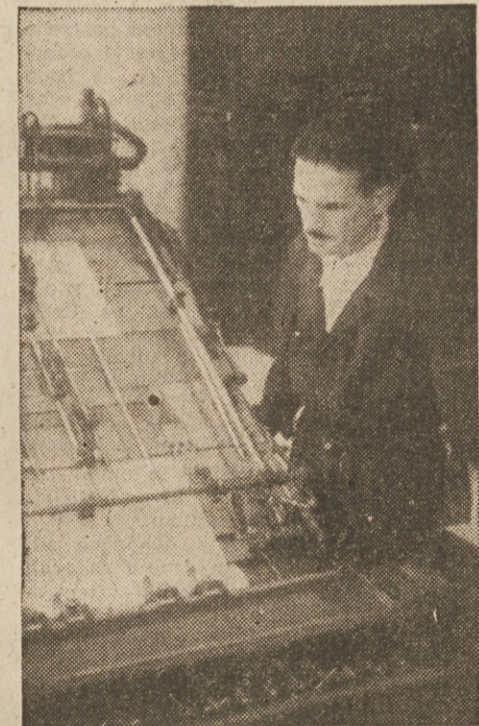
Proizvodnja Kadivec Marije je v procentih naraščala takole: v januarju za 15,3%, v februarju za 17,4%, v marcu za 14,8%, v aprilu za 21,2%, v maju za 23,1% nad normo.

Njen odnos do dela je zdaj ves drug. Ko so se opravljale prostovoljne nadure, ni postajala kot nekatere druge tovarišice v tkalnici, ki so menile, da bodo hitele raje pozneje, ko bo uveden akordni sistem. Seveda, malo delati in prejeti za to polno plačilo, to bi vsakemu ugajalo, ampak delavec, ki se zaveda svojih dolžnosti do države in je pošten v odnosih do svojega dela, kaj takega gotovo ne bo naredil. Kadivec Marija zlasti oboja tovarišice, ki so v naturah postopale.

Zomer Janez

strojnik v Blaznikovi tiskarni je star aktivist OF. Leta 1941, ko je bila ustanovljena v podjetju ilegalna tehnika, je takoj pristopil k delu. Lepo število ponarejenih legitimacij, živilskih kart

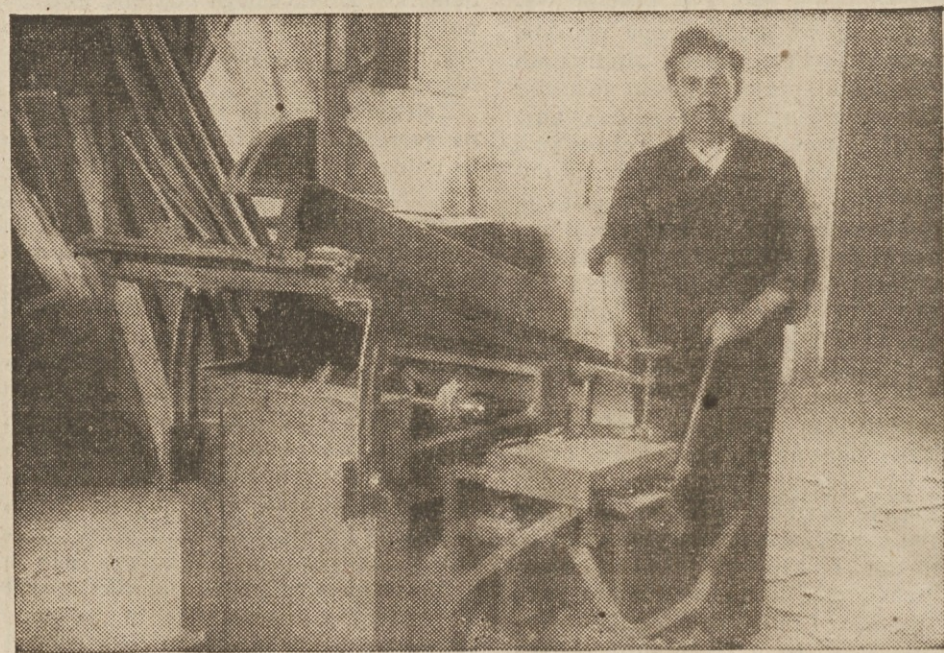
in drugih okupatorjevih dokumentov, ki so jih naši ilegalci potrebovali, je bilo delo njegovih rok.

V delavnosti pa tovariš Zomer tudi sedaj, v času obnove ni popustil. Vse svoje delovne sile je vložil v smotrno razdelitev dela v knjigotisku in uspel je dvigniti s tem produktivnost tiskarskih strojev za 5,33%. Poseben uspeh pa je dosegel pri tiskanju s številčniki na vozne listke. Inicijativno je izpopolnil stroj tako, da je napravil raven tok, ki ga je prej nadomeščal obračalec. S tem je odpadlo obračanje listkov, ki je produkcijo znatno oviralo. Razumeli bomo to izpopolnitev, če pomislimo, da je letna naklada 20 milijonov in da je bilo treba poprej vsak listek posebej obrniti, kar z ravnim tokom odpade. Tako je prihranil na delovni sili v tem oddelku 29,63% in pri izvedbi celokupnega naročila 3,13%.

Poleg svojega rednega dela pa v primeru potrebe vedno rad pomaga s pre-kournim prostovoljnim delom.

Tovariš Zomer je delavec, ki pravilno razume odnos do dela, ne izvršuje samo zadane mu naloge, ampak išče vedno novih in boljših oblik dela, večjo izrabo stroja v korist skupnosti. S svojim delom si je zaslužil časten naslov udarnika.

Sterniša August

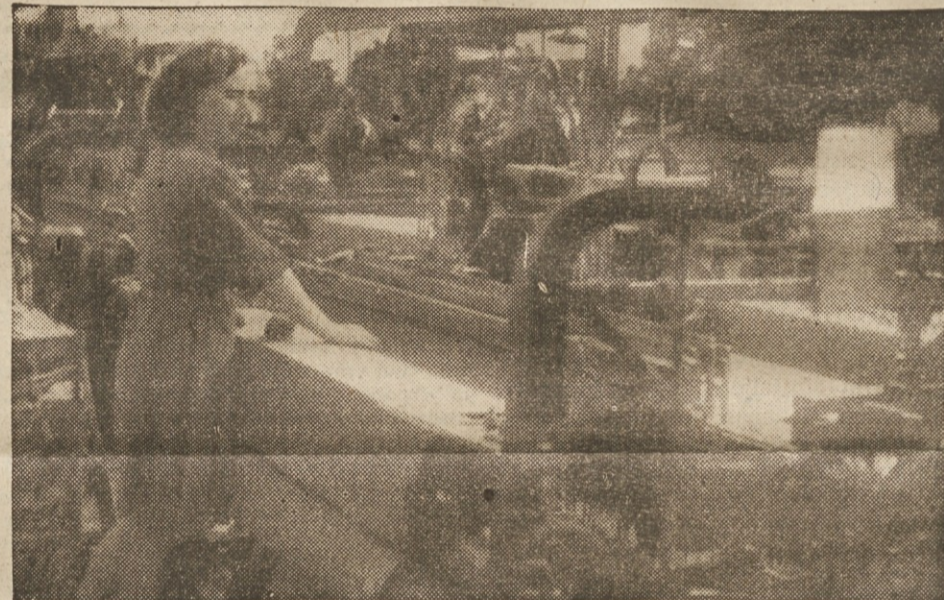
je že star kemični delavec. Zaposlen je v Kemični tovarni v Mostah. Kot izkušen delavec stavlja vse svoje zmožnosti v korist skupnosti. Tako je predru-gačil napravo, ki pri kemičnem procesu priva material iz enega korita v drugo. Stara naprava se je pomikala s pomočjo vijakov, ki pa so se zaradi ostrega materiala zelo hitro obrabili, ali pokvarili in je oddelek redno vsak mesec stal po 3—4 krat. Predno so napravo zopet popravili, je trajalo najmanj tri ure, ker so morali vijake menjati. Tovariš Sterniša pa je stvar poenostavil in odstranil stalne motnje. Korito ne pomikajo več vijaki, ampak tresilka, to

se pravi, korita se pomikajo s tresenjem. S to napravo je prihranil podjetju mesečno 6% stroškov.

Poleg tega je na lastno pobudo izdelal kombinirani stroj s premikalno mizo, kjer se lahko dela vsa mizarska dela, posebno utori pri oknih in vratih. S tem kombiniranim strojem je silno veliko ročnega dela odpadlo in produktivnost mizarskega oddelka se je zvišala za 50%. Obe napravi sta izdelani doma z lastnimi sredstvi.

Delo tovariš Sterniša — udarnika pa je tudi tovariška sirena, ki oznanja sveto, da je življenje v Kemični tovarni in da so notri tudi udarniki.

Kajžar Helena

je tudi tkalka v Hribernikovi tovarni. 14 let je bila stara, ko je prišla v tovarno. Sedaj dela v njej že osen let. Helena je mladinka. Sklenila je, da bo z delom dokazala, da mladinsko delo ni beleženo na papir kar tako v tui čai in da se ga sme omaloveževati in pocenjevati. Ne! Njeno delo je prav tako dobro opravljeno, poleg tega pa je Kajžarjeva Helena dvignila tudi proizvodnjo preko norme

in to v januarju za 12,2%, v februarju za 18,2%, v marcu za 16,2%, v aprilu za 16,5%, v maju za 13,4%, — vzrok, da zadnja dva meseca ni proizvodnja še porasta, je slab material, ampak Helena pravi, da je njen sklep, da tudi slab material ne sme biti vzrok za nazadovanje proizvodnje. Z mladinsko vztrajnostjo hoče mladinka Helena početi uspeh pri delu.

Jare Vladimír

dela v tiskarni Ljudske pravice tret meter. Na to delo je prišel po osvoboditvi. Takoj se je začel truditi, da bi čim boljše izvedel organizacijo in način dela. V to zadano si nalogo se je poglobil in njegova vztrajnost je pokazala lepe uspehe. Uspel je izvesti svoj načrt in v normalnem delovnem času metra in razmetava: Kmečki glas, Primorsko borbo, Invalidski vestnik, Vprašanje naših dni, Pavlino in še do pred kratkim tudi Mladino. Tovariš Jare opravlja delo, za katerega bi potrebovali dva pridna delavca. Njegovo delo je tudi širokovno zelo dobro. S strokovnimi nasveti znatno pomaga urednikom listov. Med delavstvom, kakor tudi med nameščenstvom je zelo priljubljen. Vsi ga poznajo kot pravega in zaslužnega udarnika.

Prašnikar Pavla

je že 6 let tkalka v Hribernikovi tovarni v Št. Vidu nad Ljubljano. Predno je dobila delo pri tkalskem stroju, je sedem let opravljala razno drugo tovarniško delo, poizkusila je vse zapostavljanje in podcenjevanje dela mladine v stari Jugoslaviji, saj je s svojim 15. letom začela streči strojem in njihovim bogatim gospodarjem. Sedaj dela Pavla v novi državi, ko se celokupni jugoslovanski delovni kolektiv trudi, da ž izboljšanim načinom dela, s kar najvišjo storitvijo v običajnem delovnem času, da se kar z najmanjšimi procenti odpadkov surovin poceni proizvodnja, je tudi ona sklenila doprinesiti svoj delež — hitela je streči strojem z vso natančnostjo in ljubeznijo. Uspeh ni izostal, saj je že v januarju dvignila produkcijo za 14,4% nad normo, v februarju za 17,5%, v marcu 21,3%, v aprilu za 21,7%, v maju pa za 24,8% nad normo. »To proizvodnjo bom tudi obdržala, ker nočem, da bi me katera prekosila, — me tkalke imajo namreč medsebojno tekmovanje in je včasih za prvo mesto trkala borba med nami,« pravi Pavla.

O sindikalnih tečajih

Dobro leto dni svobodnega razmaha naše domovine je rodilo uspehe, katerih si predvojni Jugoslaviji nihče ni mogel zamisliti. Ti uspehi so nadaljevanje zmagovite narodno osvobodilne borbe in plod novega duha napredka, ki preveča naše delovne množice. To postavlja Jugoslavijo za vzgled drugim narodom in je jasen dokaz, kaj zmorejo sproščene ljudske sile.

Toda z novimi uspehi rastejo tudi vedno večje naloge, pojavlja se vedno večja potreba po ljudeh, ki so tem nalogam kos — pojavlja se potreba po novih kadrih. Pomanjkanje kadrov je povsod zelo občutno, posebno pa v naših sindikatih, ki so v novih, v osnovi izpremenjenih razmerah prevzeli na svoja ramena velik del bremen za učvrstitev in izgradnjo ljudske države.

Delavski razred, organiziran v enotnih sindikatih, nadaljuje z mirnimi, zakonitimi sredstvi danes borbo za doseg vseh svojih ciljev. Ta nov način borbe in njena nova vsebina zahtevata od našega delavstva široko politično razgledanost, ideološko jasnost in trdno delavsko zavest. Zato je potreben vsakodnevni študij, prepričevanje tistih, ki so bolj zaostali, potrebno je kulturno prosvetno udejstvovanje v vseh stvareh.

Eno zelo uspešnih načinov hitre vzgoje novih sindikalnih kadrov so tečaji in predavanja. Zaradi posebni prilik, ki so le deloma upravičljive, se je pri nas temu vprašanju posvečalo le premalo pažnje, oziroma se ni pristopilo h konkretnemu delu, kljub temu, da je želja delavskih množic po znanju, posebno delavskega razreda zelo velika.

Ponekod so hoteli organizirati sindikalne tečaje. Ti tečaji so več ali manj uspeli. Kot glavno oviro za uspešno organiziranje tečajev so smatrali pomanjkanje literature in predavatelja. V prvem primeru izgovor vsekakor ne drži. Literature o sindikalnem gibanju je dovolj. »Rade«, »Delavska enotnost«, kakor tudi ostale časopise in brošure, ki so izšle, vsebujejo dragocen študijski material. Zato je zelo važno, da naši sindikalni furmi, počenši od podružnice, skrbno hranijo sindikalno časopisje ter ga ob koncu leta vrnijo. — Za teoretičen del tečajev nam služijo klasična dela Marksa, Engelsa, Lenina, Stalina, kratka vsebina VKP(b) ter članki in govori naših političnih voditeljev.

Izkušnje prvega tečaja v Ljubljani

S pomočjo Glavnega odbora Slovenije se je pričel 23. maja v Ljubljani prvi sindikalni tečaj za odbornike krajevnih odborov zvez, ki je trajal do 22. junija. Obiskovalo ga je 32 tečajnikov; ki so z velikim zanimanjem sledili predavanjem, katera so se vršila vsak dan med 4. in 7. uro popoldne.

Pouk je bil razdeljen po svoji na štiri dele. Prvi del je obsegal predavanja, ki so obravnavala družbeni razvoj. V drugem delu predavali so tečajniki spoznalni razvoj delavskega gibanja s posebnim ozirom na razvoj v zapadnih državah, na vzhodu ter v Jugoslaviji. V tretjem delu so se obravnavale organizacijske forme ter naloge naših sindikatov s primerjavo na sindikalno gibanje v Sovjetski zvezi. V četrtem delu so bile praktične naloge Enotnih sindikatov, delo v podružnicah in zlasti sektorji dela.

Tečaj je pokazal nekatere hibe predvsem v tem, da predavanja niso tekla po redu, kot je bil določen v načrtu kakor tudi v tem, da tečajniki niso imeli dovolj časa za individualno in kolektivno študiranje. Ob zaključku tečaja se je opazila utrujenost, ki je izvirala predvsem iz tega, ker tečajniki niso bili oproščeni vseh funkcij, čeprav je bil to pogoj za uspešno delo. Kljub vsemu lahko trdimo, da je imel uspeh, kajti dosegel je svoj osnovni namen. Da je tečajnikom to, kar mora sindikalni aktivist v svojem vsakdanjem delu vedeti ter jasno pokazal, da delavske gibanje zahteva od funkcionarja, da se neprestano uči in oborožuje z napredno teorijo, ki je kažipot za praktično delo.

Iz izkušenj, ki jih je dal ta tečaj, je Glavni odbor Slovenije pripravil gradivo in okvirni načrt za kratke večerne tečaje, katere naj organizirajo vsi krajevni medstrokovni sveti v Sloveniji. S pomočjo tega gradiva je mogoče organizirati tečaje s sledečo vsebino:

zgodovinski razvoj družbe — zgodovina delavskega gibanja na zapadu, na vzhodu, v Jugoslaviji — Sovjetski sindikati, njihova struktura in naloge; Enotni sindikati Jugoslavije, struktura in naloge — kulturno prosvetno delo sovjetskih sindikatov; kulturno prosvetno delo Enotnih sindikatov v Jugoslaviji — o delovnem pravu — tarifna politika Enotnih sindikatov.

To gradivo je bilo pretekli teden odposlano obenem z navodili. Namen teh tečajev je pomagati našim KMS-om, da bi s svojimi lastnimi silami vzgajali nove kadre. Posebno pozornost je treba posvetiti predavateljem, zlasti tistim, ki predavajo teoretične teme. Ti morajo dobro poznati teorijo Marksizma-Leninizma.

Sindikalni tečaji morajo biti prilagojeni krajevnim prilikam, pogojem in kulturni ravni tečajnikov, katere je treba dobro izbrati ter stalno voditi računa o njihovem napredku. Vsem tistim, ki kažejo veselje do sindikalnega dela, moramo posvečati vso pozornost. Pri izbiri tečajnikov ne smemo prezreti tovarišic, ki so v veliki meri vključene v sindikalno gibanje.

Dokler traja tečaj moramo tečajnike oprostiti vsakega drugega dela po raznih odborih. Vse priprave morajo biti skrbno organizirane. Vodja tečaja prevzema na sebe veliko odgovornost. Stik med njim in med tečajniki mora biti živ, pred vsem s starejšimi in voditelji grup, katere tečajniki sami izberejo iz svoje srede. Razvoj slušateljev je treba budno opazovati in jih ocenjevati po diskusijah, po rednem prihajanju na tečaj ter na discipliniranosti. Med tečajniki mora vladati duh tovarštva, pomagajo naj

drug drugemu, ker le na ta način bo uspeh zagotovljen. Najboljšim tečajnikom moramo omogočiti nadaljnje izobraževanje ter jih predlagati v višje sindikalne šole.

Na ta način bomo vzgajali nove kadre sindikalnih delavcev.

Tečaji naj se s kratkimi presledki nadaljujejo. Idealo bi bilo, da bi lahko vsak delavec in nameščenec prišel v sindikalni tečaj in tako razširil svoje znanje. Izkušnje, ki jih bomo pri teh tečajih dobili, bomo neprestano izpopolnjevali, kar bo imelo danes še nevidne posledice na razvoj naših članov. Z dopisovanjem v naše sindikalno glasilo, v katerem bomo priobčevali izkušnje, uspehe in neuspehe, bomo izmenjevali izkušnje ter tako omogočili najhitrejši in najboljši način prevzgoje delavcev in nameščenec.

Ne bilo bi prav, če bi se omejili samo na redne večerne tečaje. Po krajih bomo organizirali predavanja za široke delovne množice in tako dvigali splošno znanje, strokovno usposobljenost in širili politično obzorje. Seznanjali bomo delavstvo o delu Sovjetske zveze, o zgodovini narodno osvobodilne borbe, o problemih in delu kovinske, tekstilne, rudarske in ostale industrije. KMS bo preskrbel predavanja o kulturno prosvetnem in množičnem delu sindikatov, predavanja iz naravoslovja, zemljepisa, zgodovine, fizike, kemije itd. Redno bo skrbel, da se bodo vršila predavanja o mednarodnih sindikatih in splošnih političnih dogodkih.

Delo v tem sektorju je ogromno. Uspeh tega dela je v mnogem odvisen od iznajdljivosti in delavnosti naših sindikalnih funkcionarjev. Izgovor, da nam primanjkuje sposobnih predavateljev, je opravičljiv samo do neke meje in bi moral danes že odpasti. Naše sindikalno časopisje, politična in strokovna glasila so dostopna vsakomur, treba jih je le vsakodnevno prestudirati in prenašati med delovne množice.

Konferenca Zveze grafične industrije

Nadaljevanje s 3. strani

Iz organizacijskega poročila

Tekmovanje nam je dalo mladinske delovne brigade, ki jih vzgaja v duhu dela. Te brigade rušijo zastarele norme in ustvarjajo nove pogoje za delo ter vključujejo strokovnjake v tekmovanje.

Referent se je dotaknil glavnih zaprek, ki zavirajo delovni polet, ki jih je treba vztrajno odstranjevati. Podvojiti je treba budnost nad vsemi poskuski namernega zaviranja našega razvoja. V ozki zvezi s tekmovaljem je vprašanje norm, ki je bolno mesto tudi v grafični organizaciji in katere rešitev bi pomenila rešitev cele vrste problemov, ki jih zaenkrat rešujemo še po gasilisku.

Pred naše sindikate se stavlja vedno večje in težje naloge, v okviru zakona o načrtnem gospodarstvu, Zakona o posredovanju dela, ter vrsta drugih odredb in nalog. Vsemu temu bomo kos, če bomo razvili v našem delavstvu visoko politično zavedno zavest.

Sledijo

kulturno prosvetni referat

Referent je podal smernice za bodoče delo na tem področju. Iz napak, ki so se dogajale v preteklosti, je pokazal, da je pravi kulturno-prosvetnemu delu potrebno posvečati mnogo več pažnje, ker od tega zavisi v mnogem vse ostalo delo. Naloga kulturno-prosvetnega dela v sindikatu je predvsem tolmačenje in populariziranje linije borbe in parol sindikalnega gibanja. Z vsakodnevno vzgojo našega članstva moramo prevzgojiti našega delovnega človeka v duhu obnove in napredka. Vzgajati moramo nove kadre za prevzem dela na sindikalnem, političnem in gospodarsko-upravnem področju. Referent je posebno poudaril nenarčnost in združljivost v kulturno-umetniškem in fizikulturem udejstvovanju v naših podružnicah, ki je zavzelo nezdrav obseg. Kulturno-umetniško in fizikulturem udejstvovanje je treba postaviti na zdrave osnove, omogočiti širši razmah, kar bomo dosegli s tem, da razvijemo ta način dela izven naših podružnic, toda ozko povezano na sindikalne forume, ker bo s tem omogočeno čim širše udejstvovanje in bo pristopno vsem delovnim množicam.

je bilo razvidno, da je grafično delo s malimi izjemami v celoti organizirano, da pa se je tajništvo borilo z velikimi težavami pred vsem zaradi nedelavnosti nekaterih funkcionarjev. Kljub temu so bili uspehi znatni. Podružnice so imele 505 odborovov seji in 506 podružničnih sestankov. Tajništvo je bilo z njimi v stalnem pismenem pa tudi osebnem stiku. V prvomajskem tekmovalju je Zveza grafične industrije Slovenije dobila 9 udarnikov: Kelnerič Jože, Medved Polje, Stergar Pavla, Podgoršek Jožica, Zomer Ivan, Čehak Božo, Jarc Vlado, Vrhovnik Vlado in Sekelj Ciril. To so svetla imena med grafičnim delavstvom. Med podružnicami obstoja 10 knjižnic, 9 pevskih zborov, med katere lahko štejemo pevsko »Grafiko« med najboljšo sindikalno zboro. V zvezi je 5 sindikalnih odrov, 1 godbeni odsek, 8 dramskih skupin in recitacijski zbor. Podružnice so imele 65 predavanj, 75 proslav in zborovanj, 68 raznih prireditev in 28 izletov. V mnogih podružnicah se vodijo strokovni tečaji. Na »Delavsko enotnost« je naročenih polovica članov.

Članstvo je pokazalo po osvoboditvi in v času tekmovalja visoko postrtovalnost. Vidno pa se opaža pomanjkanje politične in razredne zavesti, in to tudi pri sindikalnih funkcionarjih, kar vpliva na samo delo v podružnicah.

Prvomajsko tekmovalje je pokazalo tudi splošno pomanjkanje v načrtnosti in premajhmem sodelovanju podružnice s upravo podjetja. Nepravilno pojmovanje udarništv, razrezanje delovnega časa je večkrat šlo na škodo same produktivnosti, ter v izžerpavanje fizičnih moči delavcev, kar je rodilo utrujenost in nezadovoljnost. To sledijo pa je opaziti tudi pri ostalih strokah.

Diskusija na konferenci je bila do neke mere živahna. Pokazalo pa se je, da delegatje še niso kos vsem nalogam, kar je bilo razvidno, da se je le določeno število delegatov udeležilo diskusije in še to v glavnem iz Ljubljane ter deloma iz Celja. Tovarišice, ki so bile zastopane na konferenci, se razen v enem primeru niso

Spominska plošča padlim grafičarjem

udeleževale diskusije, kar nfkakor ne predstavlja napredka. Velik del je bil posvečen vzgoji novih kadrov in mladim. Podčrtano je bilo, da ni dovolj samo ugotoviti dejansko stanje, temveč je treba pristopiti konkretno k delu. Mladina je zdrava, voljna delati. Prilegati jo moramo v podružnične odbore, dajati ji konkretna naloge, jo previdno voditi, ter ji pomagati z nasveti pri izvrševanju njih nalog. Predvsem se moramo zavedati, da jim bomo sami z osebnim zgledom dali največje pobude, ker bo mladina v nas imela zaupanje. V okviru političnega gospodarskega referata je tekla diskusija predvsem o vprašanju norm v grafični industriji. Iz diskusije je bilo razvidno, da se je v tem pravcu storilo malo, da pa predstavlja to vprašanje eno izmed najvažnejših ter da je treba v bodočem letu resno pristopiti k reševanju te naloge. V tem pravcu je treba pozdraviti poizkuse tovarišev iz Celja, ki so brez vsake podpore, samj pristopili k določeni normi na tiskarskih strojih, čeprav ta poizkus v celoti ni uspel v okviru tekmovalja. Poudarjeno je bilo, da mora

biti norma v vsakem primeru realna, ne previsoka in ne prenilna ter da postavlja normo uprava podjetja v najtesnejšem sodelovanju s podružnico. Za požvitev kulturno prosvetnega dela je bilo podano več predlogov in iz diskusije so bile vidne vse napake, ki so izvirale predvsem iz nenarčnosti in premajhne podpore višjih forumov. Pri vprašanju kadrov, predvsem v sindikatu je bilo ostro kritizirano delo slabih funkcionarjev. Podružnični člani so dolžni vsakega funkcionarja, ki ne vrši svoje naloge in ki izrablja zaupanje, ki mu je bilo dano, zamenjati z drugim.

Prepričani smo, da bo prihodnje leto za grafično industrijo, leto novih uspehov. Pri tem pa ne moremo preko tega, da del članstva, ki je organiziran v tej zvezi, ne sodeluje tako aktivno kot bi siicer lahko, ker ima za to vse pogoje. To so naši novinarji, ki se tudi na konferenci razen v enem primeru niso oglašili, ki pa bi lahko s svojim delom ogromno pripomogli zvezi grafične industrije, pa tudi celotnemu sindikalnemu gibanju v Sloveniji in v Jugoslaviji.

Pogled na delo naših rudarjev v Zagorju

V jamo peljejo na vozličku les za podporneke in stolke, ki se rabijo pri odkopu premoga (rudnik Šemnik)

Današnje literarno ustvarjanje

Oton Župančič, ki nosi pri nas Slovenčih častno oznako »naš največji živi pesnik«, se je že v začetku postavil ob stran naše narodno osvobodilne borbe in s tem na stran svojega naroda. In tako je tudi njegova osebnost postala eno z duhovnostjo naroda. Pesnik je stopil med stoji ljudstvo, kamor je že prej stopila njegova pesem. Pokazal je, kje je mesto pravemu umetniku, ki mora brez odvečanja živeti le za ljudstvo, za njegovo pravico in njegovo borbo. In tako se je marsikateri borec, ki je stopal od Starega trga ob Kolpi proti Črnomlju, ozrl k Vinici, ki je ležala ko drobna, rumena piška tam daleč na desno, spomnil Župančičevih verzov:

— Moskva sred kopnenega prostranstva široko razprostira čvrste roke, zavedna sebe in svojega poslanstva na krilu zbira vseh plemen otroke. Najbornejši, ki svojo so besedo napol zgrešili, komaj še jecljali narečje temno, brati abecedo uči v jeziku dednem. Srečni mali, ki se jim bliska skoz oči posevne svetloba mlada, znotraj jim prižgana, in se oglaka iz duše jim odmevne puškinska pesem, prav jim zaigrana! O mati novega rodu! —

Pesmi, ki so nastale med našo osvobodilno borbo preveča nekakšna trpkost,

nežna žalost — a vendar je v njih silna vera, nikjer ni obupa, pesnik se je vzpel iz svojega osebnega čustvovanja in je se vzravnal s čustvovanjem svojega naroda. Toda je kljub rahlemu temnemu tonu v svojih ustvaritvah v teh časih, vendarle zaupljiv, poln optimizma, bistvo gleda v bodočnost, v kateri vidi srečo svojega naroda, za kar je posebno značilna njegova »Zdravica«:

— Ko se krog nas najtrši mrak je storil, nekdo je luč prižgal in spregovoril: »Celinasta se kaplja plemenita ponuja nam, prav do roba nalita; za hip zdaj pozabimo, kaj nas muči, kozarce dvignimo in proti luči skoz nje pogledimo: zlat dan se nam svita.«

Poslanstvo pesnika, ki naj svojemu narodu za vsako ceno govori le resnico, ne da bi pomislil na svojo osebno srečo, prav posebno poudarja njegova pesem »Vrtinec«:

»Neznanski vrtinec me dvignil visoko nad, [ta je svet: prestrašen uzrl sem spod krvavi naš planet. Vrtinec mi je ukazal: »Zdaj glej in brez spotike vse po pravici povej.«

— »Vi hark, sem jecljal, »podi oblakov [goste grmade...«

»Ne!« je vrtinec dejal, »To beže premagane [nekaj močnega armade.

Ne veš? Jaz sem sem, ki nikdar poetu ne [laže, brez hieroglifov in tajnih abeced — mu vedno naravnost golo resnico kaže. in ti jo narodu pričaj, pa če na kolo boš [razpet!«

Prav tako je pesnik v umetniški obliki obsodil fašizem in vso gnolost morale, ki jo je ustvaril fašizem pri nas, izdajstvo, kruhoborstvo, nasilstvo, »bratomorstvo... v svoji pesmi »Izjava«:

»Dokler pravica je ob tla teptana, resnica brez sramu zasramovana, dokler laž, verolomstvo je v casteh, dokler svoboda ljubiti je greh, dokler vsoboda netjio razdor, svetniki pridigajo bratomor, ljubezen kot desetnica brez doma od vrat do vrat za črno skorjo roma; dokler nasilstvo in izdaja vlada, ponos, moštvo kot plškov sad odpada — dotlej v temnico smradno sem zaprt, in od življenja ni mi hujša smrt.«

In ko se spolni pesnikova vera in je narod priboril svobodo za ceno tisocev in tisocev mrtvih junakov, se pesniku odpre srce na stečaj in iz njega plane skrbita bolečina ob misli na trpljenje svojega naroda. Napiše pesem »Osvoboditeljski«, kjer popisuje pohod naše zmagovite armade, nato pa se preljuje v te le hane besede: »Zdaj pa prelj se mi pesem v rahel, [prerahl dih čez gomile zaplaval, da komaj zgane se [travica pomladana, in š tihno solze oršeli spomin vseh njih, ki duša pod tiho, rušo v svobodo jim [sanja.«

Zbirka »Zimzelen pod snegom« tako tvori dopolnilo. Zimzelenim delom, ki jih je l. 1938. izdala Akademsko založba v štirih zvezkih, je odsev pesnikove notranjosti ob največjem času naše zgodovine, je pa tudi zgodovina našega naroda, njegovega čustvovanja in hotenja v dobi njegovega preroda, ko je postajal in postal narod borec. —

Druga zbirka, ki je izšla, kot že omenjeno, skoro istočasno, je pesniška zbirka Iga Grudna: »V pregnanstvo«. Ta zbirka je nekakšen umetniški dnevnik slovenskega poeta, ki je prehodil križev pot po raznih okupatorskih ječah in taboriščih, je pa tudi dnevnik naroda, kajti pesnik svoja občutja posplošuje, njegove pesmi ne pojo samo njegovih bolečin, temveč bolečine vseh tisocev in tisocev, ki so hodili isto pot. Zato ni čudno, da je ta zbirka postala čez noč narodna last, stoteri in stoteri so segali po njej in zgodilo se je, kar se še ni, da je bila zbirka razprodana v silno kratkem času, tako je to dni izšel že ponatis. Pesnik je razdelil zbirko v sedem delov, in sicer: Celica številka pet, V pregnanstvo, Visko, Padova, Rab, Afrika, Slovenska zemlja. Ze prav sploščka čutimo pesnikov notranji svet, ki se zbližuje in spaja z notranjim svetom njegovih sojetnikov, tako da beseda, vržena iz njegove duše, odmeva izza sten kot beseda vsega kolektiva, ki živi svoje življenje za zamreženimi okni s svojimi mislimi s svojimi čustvi in s svojo vero. Pravi:

»Vsak je znal za vse trpeti, eden šel za vse bi umreti: videl sem v očeh goreti

sen, ki ga odpor zameti, vsem ni bil enako svet v celici številka pet. Šli so dnevi, šli so tedni sen je bil na dom pripet, vsega smo življenja vredni mislili na narod bedni z vero v boljši, lepši svet v celici številka pet.«

Pretrpetljiva so razpoloženja iz katerih se dviga ponosna vera vseh tistih, ki jih je pognala okupatorjeva besnost in izdajalstvo hlapcev med sive stene. Tihna lirika se spaja z močeno samozavestjo, pesnik stopi v središče kroga, ki je kot on sam, ves prežet polnega hrepenanja in volje, mehkega čustvovanja in trdnega zaupanja — nežen je pogled nazaj, nelzprosen v naprej, kar prav značilno izzevni v pesmi »Glas domovine«:

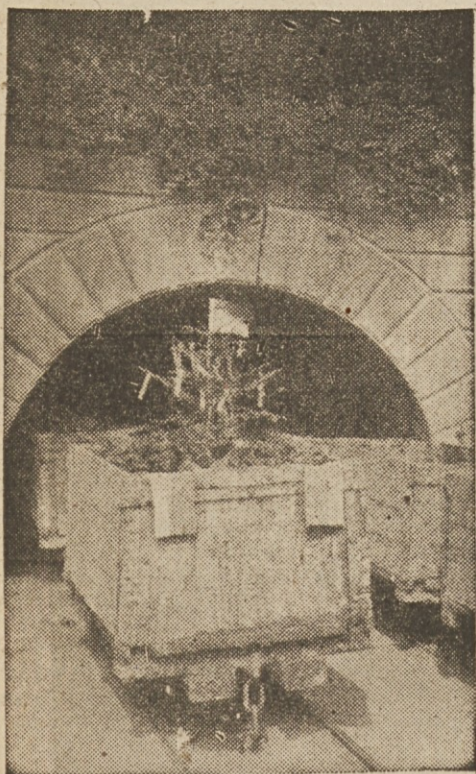
»O mraku čudno je mehko med nami, na domovino mislimo vse čas: s trpetimi objema nas rokami, kjer koli smo, je njena usoda v nas. Kdaj slišal boš, tovariš, zvon vrh griča, ugledal spet pod njim domačo vas? Močimo, kot bi stražili murlica, a srca vsa v en sam bijó nam glas. Slovenska zemlja, v vsi lepoti svoji pogazena, nam sveta od krvi: nasilje, smrt, pregnanstvo, upori, boji, v gozdove beg, gorijo v noč vasi. Ko iz trpljenja nam bo vstala doba, ki nanjo čaka, vanjo upa svet, na zemlji tej počene naj iz groba nad spajmem mrtvih zimzelenov svet.«

(Se nadaljuje.)

Glas naših delavcev in nameščencev

IZ ZAGORJA

Nov uspeh dela v zagorskem rudniku

Naša vojska izgnala okupatorja iz doline, smo našli na rudniku žalostno dediščo okupatorjevega gospodarjenja. Da bi zadostil svojemu vojnemu stroju, je tujec oropal naše premožno bogastvo do skrajnosti. Odrpne zaloge premoga so bile skorajda izčrpane. Zato smo morali z vso naglico pristopiti k otvarjanju novega dela soja. V ta namen so se pričela, med vojno ustavljena, pripravljana dela, za otvoritev IV. obzora.

Posamezne skupine rudarjev so se v duhu tekmovanja kosale med seboj, katera bo pokazala pri delu večjo storitev. Delo ni potekalo brez težav; pojavil se je vdor metana in vode, značilna bližina premoga. V nedeljo 30. junija dopoldne pa je po premaganju vseh težav prišel na okrašenem vozčku prvi premog iz novega obzora. Vse rudarje je navdala vesela zavest, da so s svojim udarnim delom zopet pripomogli k obnovi porušene domovine, izpolnjujejo poziv drugega maršala Tita. Da bomo lahko prispevali k obnovi in gospodarskemu dvigu domovine, se vrše v Zagorju še velika pripravljajna dela, za otvoritev novih slojev in delov premožne kadunje — našega črnega zlata. Naš rudar odhaja veselo na delo, ker ve, da ne dela več za tuja, ampak za srečno bodočnost nove svobodne Jugoslavije.

Mejač Jakob.

Z JESENIC

Obisk tolminskih učiteljskih in na jesenicah

Na svoj poti proti domu so na povratku iz Ljubljane, kjer so nastopili na fizikalni prireditvi, nastopili tolminski učiteljski tudi na jesenicah. Na kolodvoru so jih sprejeli naši pionirji s cvetjem in pesmijo in zastopnik mladine jim je izrekel prisrčno dobrodošlico.

Pri večerni akademiji so nastopili dragi gostje z izbranim sporedom: petjem, recitacijami, deklamacijami in plesnimi nastopi. Uvodoma se je njih vodnica zahvalila za prelep sprejem, ki jim bo ostal vedno v najlepšem spominu. Ta sprejem pa je tudi pokazal, da stoji za borbeno primorsko mladino ves slovenski narod. Predsednik KMS na Jesenicah je v imenu jeseniškega delovnega ljudstva pozdravil goste in izrazil trdno prepričanje, da bodo vse težke borbe primorskega ljudstva poplačane s priključitvijo k Titovi Jugoslaviji. Primorska mladina pa je s svojo borbenostjo pokazala, kako se je treba boriti za pravično stvar. Za Primorsko stoji danes strnjena, ne samo Slovenija, temveč vsa Jugoslavija in vsi demokratični narodi, z bratsko Sovjetsko zvezo na čelu, ki vneto zagovarja naše pravične zahteve.

Vsi navzoči so z navdušenjem pozdravili govornikova izvajanja in se ob zaključku od naše primorske mladine poslovili z vzklikom: »Na skorajšnje svidenje v svobodni Titovi Jugoslaviji!«

R. L.

IZ MARIBORA

V tovarni nožev »Toira« v Mariboru dela ves kolektiv po normah

»Toira« je eno izmed redkih podjetij, kjer delajo vsi delavci po normah. Zato pa tudi uspešno napredujejo. Proizvodni načrt so prekorali za 5%. Prizadevajo si, da bi zmanjšali proizvodne stroške, kar pa jim za enkrat še ni uspelo, ker ni mogoče pri njihovem delu prav nič prirediti na surovinah in pogonskem materialu, ker bi sicer trpela kvaliteta produktov. V mesecu maju so izvršili 350 prostovoljnih delovnih ur za produktivne koristi podjetja. Zaslužek teh prostovoljnih ur so razdelili po želji celotnega delovnega kolektiva v razne socialne svrhe. Disciplinarnost v podjetju je odlična. Zamujenih je bilo 2,9% vseh delovnih ur, toda vsi ti izostanki so bili izključno bolezenski.

Mariborska livarna in tvornica kovin dviga produkcijo

Delavci tega podjetja beležijo v dvigu proizvodnje iz meseca v mesec lepše uspehe. V mesecu aprilu so produkcijski načrt izvršili 64,74% v mesecu maju pa že 97,38%. Delavci in nameščenci so v mesecu marcu izvršili 1011 prostovoljnih delovnih ur, v mesecu aprilu 1303, v mesecu maju pa so prostovoljno delali 2089 delovnih ur. V mesecu aprilu so zmanjšali stroške pri pro-

izvodnji vlečne medenine za 25%, stroške za bronaste odlitke za 35%, v mesecu maju pa so znižali stroške pri izdelovanju glasbenega okovja za 28%, pri izdelovanju bergmanovih cevi pa za 16%. V mesecu maju so v oddelku za izdelovanje vlečne medenine uvedli akordno delo, po katerem je delalo 22 delavcev. To podjetje doslej nikdar ni delalo po delovnih normah ali v akordih. Delovna disciplina se vidno dviga. Vrednost proizvodnje je bila v mesecu maju za 50,36% večja kot vrednost aprilske proizvodnje.

IZ LESCA

Delavci »Verige« so proizvodni načrt prekorali za 15 odstotkov

Pri tem so delavci v pogledu kvalitete izboljšali produkcijo pri klepalnem orodju, kleščah in poljedelskih strojih. Zvišali so norme in vpeljali akord za več izdelkov in s tem zmanjšali režijo in stroške. Proizvodni stroški so se znižali tudi vsled tega, ker je delavcem uspelo zvišati prihranke najvažnejših surovin in pogonskega materiala za celih 6%. Delavci zelo pazijo na stroje in na orodje, da bi bilo čim manj stroškov za popravila.

Zelo agilni so tudi na kulturno prosvetnem polju. Knjižnica sindikalne podružnice šteje 450 knjig, ki si jih izposojujejo domači delavci in prav tako tudi člani drugih organizacij. Zelo dobro uspeva 20 članski pevski zbor, tamburaški zbor, ki šteje 12 članov, ne zaostaja pa tudi dramski odsek. Da podprejo socialno skrbstvo so napravili akcijo in nabrali tako 8290 din, katere so oddali na Jesenicah, odseku za socialno skrbstvo. Delo jim uspešno napreduje v zdravem tovariškem odnosu.

Ljubučna pri Celju: Člani sindikalne podružnice »Začet« so zelo poštovovalni. Poleg svojega rednega dela so napravili v korist raznim socialnim akcijam 563 prostovoljnih delovnih ur v vrednosti 5500 din. Od tega so nakazali za gradnjo porušene šole na Blagovini 3000 din, za obnovu ograje šole na Ljubučni 1000 din, za mladinski teden 500 din, za socialni sklad 500 din in za sindikalno knjižnico 500 din.

Prav pridno in aktivno pa se udeležujejo tudi v kulturno prosvetnem življenju. Tako je igralna družina sindikalne podružnice vpriporila igro »Rokovnjaci«. Dohodek predstave je uporabila za obnovo gledališkega odra.

Delavstvo je zavedno in izpolnjuje svoje naloge vestno in dosledno.

IZ DOLNJE LENDAVE

Sindikalno življenje pri nas se razvija

Mladi podružnični odbori, ki so se šele dobro osnovali, so pokazali v delu zadovoljive uspehe. Člani sindikalne podružnice »Petrolejski izvor« imajo redne sestanke, ki so dobro pripravljene in tudi številčno zelo dobro obiskani. S predavanji in študijskim delom iz dnevnega časopisa se njihovo politično, strokovno in kulturno obzorje vidno širi. Polnoštevno so se udeležili dela na cestah, za Komunistično partijo so zbrali 54.000 din, za knjižnico čez 2000 din, veliko razumevanje pa so pokazali tudi v času mladinskega tedna. Nabiralo akcijo za prago Brčko—Banoviči so izvršili zelo uspešno. Nabrali so čez 2000 din, akcija pa se še nadaljuje.

Tovarišice iz podružnice gospodinjskih pomočnic v delu ne zaostajajo. Poleg svojega dela se redno udeležujejo sestankov, predavanj, prireditev, pridno zbirajo prispevke za gradnjo mladinske proge. Nabrale so že 1000 din. Sodelujejo v množični organizaciji AFŽ, kjer jim je še posebej dana možnost kulturnega udejstvovanja.

Člani podružnice »Navoda« so se korporativno vsi včlanili v zadrugo. Prosvetni delavci so sklenili, da bodo vedno na razpolago s predavanji po okolici in doma. Prav vse podružnice se tudi trudijo, da čim bolj dvignejo produkcijo. Ponekod jim je že uspelo prekorati normo, drugje pa se za to še borijo. V delavnicah in podjetjih se dela v pravem tovariškem tekmovanju.

Delavci in nameščenci v Dol. Lendavi nočejo zaostajati za drugimi. Zato se trudijo, da si izboljšajo predvsem kader, da ga zelo potrebujejo. Z aktivnim delom hočejo popraviti vse, kar je bilo v preteklosti zgrešenega.

Sternad Lenka

Vrhnici si ustanovljajo stanovanjsko zadrugo

Pobuda naše vlade za ustanavljanje stanovanjskih zadrug, ki bodo olajšale delovnemu ljudstvu gradnjo stanovanj, je zaradi velikega razumevanja s strani ljudskih odborov vzbudila med delovnim ljudstvom velik odziv. Med prvimi kraji, ki so že pristopili k organizaciji stanovanjske zadruge, je Vrhnika, kjer so na pobudo KLO in množičnih organizacij na skupnem sestanku z interesi dne 26. t. m. že izvolili pripravljalni odbor za svojo stanovanjsko zadrugo.

Z dotokom delavstva v nova industrijska podjetja se bo potreba po dobrih stanovanjih na Vrhniki še povečala. Zato se je KLO odločil, da z vsemi svojimi sredstvi sodeluje v tej zadruzi. KLO razpolaga z obsežnim zemljiščem »Klisona« imenovanim, ki meri skoraj 12 ha in ki ga bo odstopil zadruzi za gradnjo zadrugi hiš in kolonij. Pa tudi z lesom iz gozdov in ljudski imovini in s peskom in gramozom iz svojih kamnolomov bo mogel KLO znatno olajšati delo zadruzi. Poleg tega si morajo zadrugniki urediti svojo apenico in pomagati pri izdelavi opeke v vrhnjskih opekarnah, tako bo mogoče z vsem tem znižati gradbene stroške in potrebno posojilo v znatni meri. In ob tako ugodnih kreditnih pogojih, kot jih danes nudijo naši denarni zavodi, bo brez dvoma mogoče tej zadruzi kmalu zgraditi stanovanja za svoje člane.

Na tem svojem prvem sestanku so interesi in zastopniki množičnih organizacij pretresali tudi podrobnejša vprašanja, predvsem pa pravice in dolžnosti združnikov, možnosti znižanja gradbenih stroškov in pa velikost in obliko stanovanj. Nekateri so opozarjali na nesmotrenost gradnje malih enodružinskih hiš in poudarjali velike gospodarske prednosti večjih stanovanjskih hiš in pa potrebo smotrene gradnje v sedanjem času obnove. Padel je tudi predlog, da bi bila združna stanovanja opremljena z vzdanimi omarami in zložljivimi posteljami, tako da bi otroci imeli podnevi dovolj prostora za svoje delo in igranje. Osnutek pravil stanovanjske zadruge pa je razložil zastopnik ministrstva za delo tako, da so v razgovoru na tem sestanku vsi interesi spoznali prednost načrtne gradnje v okviru stanovanjske zadruge v nasprotju z nesmotrno in neorganizirano gradnjo, ki pomeni le odvratno trošenje sil in sredstev, ki tako kvartirni lice naših mest in ki nikoli ne more rešiti stanovanjskega vprašanja delovnih množic.

Naloga izvoljenega pripravljalnega odbora je sedaj, da pripravi vse potrebno za ustanovitev zadruge same, tako da bi čim prej pričeli z gradnjo stanovanj, katerih na Vrhniki spriču rastoče industrije vedno bolj primanjkuje.

Ing. B. H.

Tako delajo v Sovjetski zvezi

Gorlovski rudarji dvigajo proizvodnjo

Poziv donekih rudarjev o organizaciji vseveznega socialističnega tekmovanja so sprejeli tudi gorlovski rudarji.

Ne mnogo napora je treba, da bodo rudni kombinata dobivali toliko kuriva, kolikor so ga dajali pred vojno. Sedaj bo odprtih enajst novih šahtov. V to delo vlagajo svoje sile gorlovski, kievski in dzeržinski rudarji. V tem letu so samo vode izpali iz rovov tri milijone kub. metrov.

Gorlovski rudarji so bili vedno dobri delavci. Tu na »Kocegarkit« je začel svojo pot k vsevezni slavi Nikita Izotov. Sedaj dajejo prav tako kot v času vojne rudarji kombinata Artemugolj vedno nove mojsre produkcije. Daleč so znana imena tovarišev Satanina, Trističeva in Gruškova. Ko se je Nikolaj Gruško vrnil iz Rdeče armade na svoj rodni rudnik »Kocegarka«, je že v prvih dneh začel delati z vso silo. V sredini maja je že izpolnil svojo letno normo. Zavezal se je, da bo do konca leta izpolnil še dve normi. Ta primer je navdušil mnoge gorlovske rudarje. Jegor Kasanov z rudnika »Ruduč« je v štirih mesecih tega leta izkopal že 1000 ton premoga več, kot je določeno za celoletno normo.

Pred nekaj meseci je bilo veliko zborovanje delavcev in nameščencev v rudniku. Med drugimi predstavitelji se je oglašil tudi Sarajev. Govoril je o tem, kakšne prednosti nudi njegov način dela na strmopadajočih plaščih. Preteklo je nekaj časa. Sarajev je skupno z dvema drugima tovarišema v praksi dokazal, kako se na njegov način lahko dvigne produktivnost dela.

V rovih s strmopadajočimi plaščmi leži premog pod kotom 45 in več stopinj. Pod takimi pogoji je delal delavec navadno po-

Rudnik Velenje je dobil prehodno zastavo

Veliko je bilo veselje in razpoloženje v rudniku Velenje, ko so zvedeli od tekmovalne komisije, da so dosegli za mesec maj prvo mesto v Sloveniji. Za svoje poštovno delo so prejeli lepo in častno priznanje — prehodno tekmovalno zastavo, ki jo je imela v preteklem mesecu sindikalna podružnica rudnika Senovo. Delegacija rudarjev iz Senovega je v pestro okrašeni dvorani predala zastavo svojim tovarišem, ki so si s svojim vestnim, iniciativnim in doslednim delom priborili častno darilo. K temu velikemu uspehu so jim v imenu rudarjev rudnika Senovo čestitali in jih pozvali na novo, še intenzivnejše delo, na novo tekmovanje, na katerega bomo šli oboroženi z vsemi izkušnjami preteklosti in katerega bomo tako oboroženi lahko častno izvedli. Z načrtnim delom, uvedbo norm in trdnim sodelovanjem bomo z lahkoto in z uspehom reševali naloge in odstranjevali napake.

Rudarji so poziv navdušeno pozdravili in tovariš Klancnik Dominik-udarnik, ki je sprejel zastavo, se je tovarišem iz Senovega zahvalil za čestitke in dejal: »Vsi moramo biti vestni stražarji pridobitev narodno-osvobodilne borbe. In najmočnejša trdnjava je naše enotno delo, katerega zavzemamo v tekmovanju.«

Naše tekmovanje je vedno uspešnejše

Iz Rogaska Slatine

Z vstopom naše sindikalne podružnice v novo tekmovanje, se je bolj razgibalo življenje in delo naših članov. V mesecu juniju smo naredili 466 prostovoljnih nadur. Naši aktivisti so imeli na terenu 40 gospodarsko-političnih sestankov. Odkritih je bilo 20 primerov črnohorzinstva in gospodarske sabotaže. Tudi delovna disciplina se stalno izboljšuje.

Namesto venca na grob tov. Kunej Antona, bivšega šefa finančnega odseka pri tukajšnjem Okrajnem odboru, smo, da se vsaj nekoliko oddolžimo za njegovo poštovno delo, zbrali din 1000.— in jih darovali za mladinsko progo.

Dne 2. junija smo priredili akademijo s pevskimi, glasbenimi točkami, plesnimi nastopi fizikulturic, deklamacijami in enodejanko »Bedak«, ki je prav dobro uspela. Polovico čistega dobička din 3000.— smo darovali za gradnjo mladinske proge Brčko—Banoviči, za drugo polovico pa smo si nabavili nov sindikalni prapor; čigar razvite na dan 30. junija v Rogaski Slatini bo ostalo našim članom v najlepšem spominu. Govor tovariša ministra za delo Toma Brejca, pozdravi in čestitke drugih tovarišev poslancev, svečana povorka z visoko dvignjenimi zastavami naših rudarjev in novo razviti prapori št. rih podružnic KMS-a Rogaska Slatina, so napravili na nas globok vtis in sklenili smo, da hočemo vložiti v delo še več truda in vztrajnosti, da bomo dosegli še večje uspehe v obnovi. Naš prapor nam bo vodnik, delavski grb na njem bo simbol in kažipot, da nikoli ne bomo zgrešili povelj zavednega delavca in sindikalista v novi Titovi Jugoslaviji.

Sindikalist.

Maribor. — Tudi delavci v pekarnah tekmujejo. Delavci državne pekarnice Šerbaum & Co. v Mariboru so si za svoje tekmovanje izdelali posebno zastavo, v kateri so dali tudi obnovitev dveh velikih, zaradi dolge uporabe nerabnih peč. Ker se nista dali več popraviti, zato so jih popravili in začeli z graditvijo novih. Postavili so si določeni čas za izvršitev dela — 50 dni. Vrednost novih peč bo znašala najmanj 2 milijona dinarjev.

Ker imajo med svojim delom pri peki kratke odmore, uporabljajo ta čas za obnovo peč in druga dela, ki so si jih stavili v tekmovanje. Poleg vsega dela, ki ga opravljajo, so se obvezali, da bodo napravili 5000 prostovoljnih delovnih ur za čiščenje ruševin po mestu Mariboru.

En par čevljev izdelan v 2 urah 52 1/2 minutah. Odkar smo uvedli v naši državi načrtno gospodarstvo, se kažejo lepi uspehi v proizvodnji. Tako smo dosegli tudi v tovarni čevljev v Kranju izredno lep uspeh. Izdelava enega para čevljev, ki je še v aprilu rabila 174 minut, potrebuje sedaj samo še 172 minut, 3 sekund.

Sedaj ko ni več industrijskih tajn, hočemo ta podatke objaviti, da bodo mogla tudi druga podjetja primerjati svoje uspehe v hitrosti izdelovanja s podjetjem »Prešern« v Kranju.

Ljubljana. Delavci sindikalne podružnice št. 3 v kolodvorski restavraciji izpolnjujejo svoj načrt vestno in poštovovalno. Obvezo, da bo vsak delal četr ure dnevno iz Komunistično partijo, so zelo uspešno izvršili in do sedaj so oddali že 8000 din.

Tudi na kulturnem polju so svoje zadane naloge izvršili zadovoljivo. Kulturni večer, ki so ga priredili v »Domu sindikalcev«, je kljub zelo mlademu pevskemu zboru in dramski skupini žel izredno lepa uspeha, ki so jim dali pobudo za novo delo in razvoj. Čisti dobiček so darovali za razne socialne namene, 3000 din so poslali svoji Zvezi, a ostanek so porabili za podružnico.

To je bil prvi korak, ki mu je sledil sklep, da se bodo potrudili, da v delu ne bodo zaostajali za drugimi.

Likovnik Franca.

Slovenjegradec. Delavci v tovarni usnja, ki šteje komaj 33 članov, kateri so vsi organizirani v sindikalni organizaciji, so v preteklih dveh mesecih napravili 354 prostovoljnih delovnih ur v tovarni in 326 delovnih ur za obnovo izven tovarne. Za gradnjo proge Brčko—Banoviči so poslali 2279 din. Tudi strokovno in politično se pridno izobražujejo. V podjetju napreduje delo v pravem tovariškem duhu. Trdna pa je tudi povezava s tamkajšnjimi kmeti.

Stanke.

Prešerniana

Te dni je izšla v založbi Slovenskega knjižnega zavoda s predgovorom in sodelovanjem dr. Franca Kidriča važna in tehtna knjžica »Prešerniana«, ki na 60 straneh obsega seznam nad 800 predmetov, ki so v človeškem, literarnem, znanstvenem, likovnem, glasbenem itd. odnosu s pesnikom Francetom Prešernom. Ob vsaki navedbi je označeno tudi nahajališče, kar je za vse one, ki se poglabljajo v delo našega najpomembnejšega pesnika kakor tudi za prireditelja Prešernovih razstav posebno važno. Ob tem velikem številu tu zbrane graiva, ki obsega v nekaterih oddelkih le izbor, pa znova spoznavamo veličino in pomembnost Franca Prešerna, ki je naša najveljavnejša kulturna legitimacija. Ob komentirani izdaji Poeziji, ki so letos izale pri isti založbi, je ta knjžica vsakomur potreben priročnik in zato knjigo zelo priporočamo.

Knjiga predstavlja tudi po grafični plati prav lep tiskarski izdelek. Cena kartoniranemu izvodu je 40 din, mehko vezanemu pa 28 din. Dobi se v vseh knjigar-nah.

Uredništvo Obzornika je dostavilo vsem podružnicam po en izvod 1. in 2. številke ljudske revije »Obzornik«. Ker obravnava Obzornik važna politična, gospodarska, strokovna in kulturno-prosvetna vprašanja z namenom, seznaniti o tem široko množico, je potrebno, da članj omenjeni mesečnik naročijo odtodno da ima vsaj podružnica en izvod na razpolago. Zato naročite Obzornik čim prej. One podružnice pa, ki ga nimate ne bi moge naročiti, naj plačajo ali pa vsaj vrnjo dostavljeno 1. številko. Naročila se pošiljajo na Franciškaškemu ulico 7, Ljubljana.

SLAB SPOMIN

Draža: »Da... Bila je mesečina, ura je odbila tri, v sobo je priletel netopir, zunaj je pel črček, bolela me je glava— voda je počasi sumela v loncu... toda ne morem se spomniti, če so bili navzoči tudi — Nemci!«

(Iz »Kerempulak«)